

Ten dar trzeba pielęgnować
Rozmowa z prof. Edytą Gruszczyk-Kolczyńską

Kraków walczy konsekwentnie
Felieton Prezydenta Miasta Krakowa

KRAKÓW.PL

Nr 16 (185), 12 października 2016

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

Nauczyciele szukają geniuszy

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE Z KRAKOWA

TELEWIZJA
KRAKÓW
PL

SAMORZĄD, EDUKACJA, BIZNES, KULTURA, RELACJE,
ZDROWIE, TURYSTYKA, WYWIADY, REPORTAŻE, SPORT

telewizja.krakow.pl

[telewizjakrakowpl](https://www.facebook.com/telewizjakrakowpl)

Nauczyciele szukają geniuszy

6. Jak zachęcić dziecko do nauki matematyki? Jak rozpoznać w nim geniusza? W jaki sposób sprawić, aby chłonęło wiedzę, świetnie się przy tym bawiąc? Na te pytania znamy już odpowiedzi!

6. Jak zachęcić dziecko do nauki matematyki? Jak rozpoznać w nim geniusza? W jaki sposób sprawić, aby chłonęło wiedzę, świetnie się przy tym bawiąc? Na te pytania znamy już odpowiedzi!

16. Ostatnio niemal nie ma tygodnia, żeby w Krakowie nie otwierała się nowa restauracja. Co ciesz się najbardziej, coraz więcej miejsc powstaje poza ścisłym centrum miasta. A my chętnie zasiadamy przy restauracyjnych stołach.

6. Jak zachęcić dziecko do nauki matematyki? Jak rozpoznać w nim geniusza? W jaki sposób sprawić, aby chłonęło wiedzę, świetnie się przy tym bawiąc? Na te pytania znamy już odpowiedzi!

Razem przy stole

16. Ostatnio niemal nie ma tygodnia, żeby w Krakowie nie otwierała się nowa restauracja. Co ciesz się najbardziej, coraz więcej miejsc powstaje poza ścisłym centrum miasta. A my chętnie zasiadamy przy restauracyjnych stołach.

16. Ostatnio niemal nie ma tygodnia, żeby w Krakowie nie otwierała się nowa restauracja. Co ciesz się najbardziej, coraz więcej miejsc powstaje poza ścisłym centrum miasta. A my chętnie zasiadamy przy restauracyjnych stołach.

EDUKACJA

6. Nauczyciele szukają geniuszy
Matematyka dla najmłodszych

9. Ten dar trzeba pielęgnować
Rozmowa z prof. Edytą Gruszczyk-Kolczyńską

MIASTO

10. Krótko i na temat

11. Pomagają tworzyć prawo
O Krakowskiej Radzie Działalności Pożytku Publicznego

12. Kraków walczy konsekwentnie
Felieton Prezydenta Miasta Krakowa

13. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

13. Laur dla Krzysztofa Pendereckiego
Wybitny kompozytor z Krakowa XXI wieku

EKOLOGIA

14. Co z tym smogiem?
Rozmowa z Witoldem Śmiałkiem, doradcą prezydenta ds. jakości powietrza

15. Współpraca w praktyce
Z Francuzami o powietrzu

KULTURA

16. Razem przy stole
Kraków Restaurant Week

17. Misteria Paschalia 2017
Znamy program!

17. Młodzi – zdolni – nagrodzeni!
Wręczenie Stypendia Twórcze Miasta Krakowa

DLA SENIORÓW

18. Sport to bardzo ważny element mojego życia
Rozmowa z Władysławem Tomaszkiem

RADA MIASTA KRAKOWA

19. Okiem Przewodniczącego
Antyśmogowego przyspieszenia ciąg dalszy

20. Pleszów jednak bez gazu
O problemach z przyłączaniem gazu na nowohuckich osiedlach

21. Znamy wyniki ankiet
O kolejnej z cyklu konferencji o krakowskich dzielnicach

22. Kultura bliżej ludzi
Chóry na Komisji Kultury i Ochrony Zabytków

23. Głos Dzielnic

HISTORIA

24. Zwierzynieckie impresje
Półtwisie i Zwierzyniec czekają na monografię

25. Kalendarium krakowskie

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Biuro Prasowe, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4
Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 154, I piętro, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl
Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska; sekretarz redakcji: Agata Mokrzycka
Współpracownicy: Jan Machowski, Michał Kozioł, Katarzyna Krasoń, Tadeusz Mordarski, Julia Żyłina-Chudzik, Paweł Waluś, Beata Sabatowicz, Magdalena Bartlewick, Joanna Dubiel, Piotr Brydnyk, Błażej Siekierka, Katarzyna Maleta-Madejska
Zdjęcia: Wiesław Majka, Bogusław Świerzowski. Okładka: Kamila Zaremska
Projekt graficzny: Pro Art Studio. Korekta: Magdalena Kędzierska-Zaporowska. Skład i łamanie: Pro Art Studio
Druk: Drukarnia Legra sp. z o.o. Nakład: 30 tysięcy egz. ISSN 1898-9039

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:
Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Wiolepolie 18a, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4 oraz w szpitalach miejskich i siedzibach jednostek miejskich.
KRAKÓW.PL otrzymać można także w sieci saloników prasowych KOLPORTER S.A.: al. 29 Listopada 95, ul. Konfederacka 1, al. Pokoju 20, ul. Wystouchów 27, ul. Kamieńskiego 1b, ul. Długa 63, ul. Beskidzka/Witosza 28, ul. św. Tomusza 25, ul. Librowszczyzna 4, ul. Krowoderska 24, ul. Kalwaryjska 42, ul. Książnica (Biedronka), ul. Stoneckiego 9, ul. Powstańców 34c, ul. Kościuski 17, os. Bohaterów Września 58, ul. Misiotka 1, ul. Jerzmanowskiego 12, ul. Nowohucka 52, al. Krasiciego 30, ul. Bora-Komorowskiego 31, ul. Pawia 5, ul. Nowohucka 33a, ul. Cwiklińskiej 18, ul. Wadowicka 6.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się 26 października.

fot. Bogusław Świerzowski

By oddychało się lepiej...

Wojewódzki Sąd Administracyjny odrzucił skargi na uchwałę antysmogową. Z tego faktu zadowoleni są ekolodzy, działacze społeczni i osoby walczące o czyste powietrze. Jeśli przepisy zostaną utrzymane, we wrześniu 2019 r. w Krakowie nie wolno będzie palić m.in. węglem. To jeden z elementów walki o czyste powietrze. Potrzebne są także szybkie zmiany na poziomie rządu, bez których nie nastąpi poprawa jakości powietrza.

Kraków już od wielu lat stara się walczyć ze smogiem. Miasto nawet w 100 proc. pokrywa koszty wymiany pieców. Mieszkańcy mogą zmieniać sposób podgrzewania wody na ekologiczny, a różnice w rachunkach pokrywa Gmina Miejska Kraków. Po ulicach jeżdżą autobusy spełniające najwyższe europejskie normy emisji spalin, wydawane są setki milionów złotych na ulepszenie komunikacji miejskiej.

Jednak by oddychało się nam lepiej, z pomocą muszą przyjść także mieszkańcy. Trzeba bowiem jasno powiedzieć, że sami przyczyniamy się do zanieczyszczenia powietrza. Palimy w piecach różne śmieci, w tym plastiki i lakierowane drewno, licząc, że nikt tego nie zauważy. Rozpalamy w ogródkach i na działkach ogniska, tłumacząc się jesiennymi porządkami. Kopcące samochody to odrębna kwestia. Idąc wzdłuż ulic, można się udusić od dymu przejeżdżających samochodów ciężarowych. Nie lepiej jest ze starymi samochodami osobowymi, wiele z nich także dostarcza do atmosfery trujące sub-

stancje. Może to nie zabrzmie zbyt popularnie, ale pierwsze samochody naszych dzieci to zwykle tanie, kilkunastoletnie pojazdy niespełniające żadnych norm emisji spalin, a w dziwny sposób przechodzące badania techniczne. Studenci, którzy właśnie wrócili po wakacjach do Krakowa, też nie jeżdżą nowymi autami. Zwracam na to uwagę, ponieważ to właśnie młodzi ludzie najczęściej domagają się radykalnych działań w walce o czyste powietrze.

Wiem, że dużo jest jeszcze do zrobienia, aby lepiej nam się oddychało. Bardzo wiele zadań spoczywa na barkach urzędników, strażników miejskich, pracowników instytucji zajmujących się ochroną środowiska. Łatwo ich krytykować za kolejne dni ze smogiem, brak wiatru oczyszczającego powietrze i wycięcie drzewa. Popatrzmy jednak na siebie. Od nas też bardzo dużo zależy, to nasza wspólna walka o coś, bez czego nie możemy żyć!

Maciej Grzyb
dyrektor Biura Prasowego UMK

KONKURS!

W ostatnim numerze KRAKOWA.PL zadaliśmy następujące pytania: 1. Ile lat miał Mike Patton – gwiazda tegorocznego Festiwalu Sacrum Profanum – kiedy założył swój pierwszy zespół? 2. Jaki tytuł nosi spektakl inspirowany twórczością Zdzisława Beksińskiego? Prawidłowe odpowiedzi to: 1. Mike Patton, gwiazda tegorocznego Festiwalu Sacrum Profanum, miał 17 lat, gdy założył swój pierwszy zespół Mr Bungle (1985). 2. Spektakl inspirowany twórczością Zdzisława Beksińskiego nosi tytuł: „kryptonim 27”. Zwycięzcy w naszym konkursie: Łukasz Bober, Piotr Milc oraz Anna Stefan otrzymają książkę Piotra Hapanowicza pt. „Szkicownik krakowski”.

A oto najnowsze pytania konkursowe: 1. Kto będzie przeciwnikiem Wisły CAN Pack w meczu euroligi kobiet w koszykówce 26 października? 2. Proszę podać trzy wydarzenia, które odbędą się w tym roku w TAURON Arenie Kraków. Odpowiedzi (wraz z imieniem, nazwiskiem oraz numerem telefonu) prosimy nadsyłać na adres: redakcja@um.krakow.pl do 17 października 2016 r. Prosimy także o dołączenie oświadczenia: „Wyrażam zgodę na przetwarzanie przez UMK moich danych osobowych na potrzeby konkursu”. Na zwycięzców czekają podwójne zaproszenia na zwiedzanie TAURON Areny Kraków 31 października.

fot. Bogusław Świerzowski

W obiektywie

Fot. Paweł Baranowski

Krzysztof Penderecki z Laurem Krakowa XXI wieku

Fot. Bogusław Świerżowski

Taka jesień w Krakowie...

Fot. Bogusław Świerżowski

2,3 tys. zawodników wzięło udział w Biegu Trzech Kopców!

Fot. Paweł Baranowski

Inauguracja roku akademickiego 2016/2017 na Uniwersytecie Jagiellońskim

Fot. Bogusław Świerżowski

Krakowskie łabędzie nie śpią...

Nauczyciele szukają geniuszy

Jak zachęcić dziecko do nauki matematyki? Jak rozpoznać w nim geniusza? W jaki sposób sprawić, aby chłonęło wiedzę, świetnie się przy tym bawiąc? Na te pytania znamy już odpowiedzi! Co więcej, znają je także nauczyciele pracujący w krakowskich przedszkolach i szkołach, a efekty ich pracy są widoczne już po roku od wprowadzenia nowatorskiego programu edukacyjnego.

Tadeusz Mordarski

Matematyka – to słowo wywołuje skrajne emocje. – To mój ulubiony przedmiot – twierdzi Julka, uczennica II klasy szkoły podstawowej. – Nie przepadam. Po prostu nie lubię. Wolę WF – mówi z kolei jej kolega z klasy Piotrek. W Krakowie są jednak

foto: Bogusław Świerkowski

szkoły, w których na pytanie: „Który przedmiot lubicie najbardziej?“, pada jednogłośnie odpowiedź: „Matematykę!“. To wszystko dzięki innowacyjnej metodzie nauki, opracowanej przez prof. dr hab. Edytę Gruszczyk-Kolczyńską.

– To metoda oparta głównie na wykonywaniu przez dzieci doświadczeń matematycznych, które procentują w dalszej edukacji. Określamy to jako odchodzenie od papierowej matematyki. Program tak naprawdę realizuje autor ćwiczeń, a nie dziecko. To, że uczeń rozwiąże jakieś zadanie, nie oznacza, że potrafi podobne zadanie wykonać w praktyce. A to, w jaki sposób dziecko doświadczy matematyki w pierwszych latach nauki, procentuje i rzutuje na kolejne – mówi nam nauczycielka Alicja Wojtasik ze Szkoły Podstawowej nr 95 w Krakowie. To jedna z kilku placówek, które od roku wdrażają innowacyjny „Program Rozwijania Uzdolnień Matematycznych Dzieci”.

Szybciej, łatwiej i przyjemniej

Jak twierdzą specjaliści, zdolności matematyczne objawiają się już u dzieci w wieku przedszkolnym. Dlatego w Krakowie do programu prof. Gruszczyk-Kolczyńskiej dołączyły także przedszkola. – Po dzieciach widać radość przede wszystkim wtedy, gdy mogą działać. A dzięki temu programowi mogą liczyć, do ilu chcą, mnożyć, dzielić... to są wielkie słowa, ale oni naprawdę mnożyli. Ustawiali się w parach, w grupach, wiedzieli, w jaki sposób mogą się podzielić. Dla nich były to atrakcyjne zajęcia – mówi nam Violetta Świątko, dyrektor krakowskiego Przedszkola nr 123. – To są zabawy, podczas których dzieciaki wykonują nieświadomie mnóstwo operacji charakterystycznych dla starszego wieku. Idziemy równo z ich rozwojem, nie blokując go. Chodzi o to, że czasem psychologia rozwojowa mówi, że dane umiejętności kształtuje się w określonym wieku. Jeśli jednak dziecko może działać i jest do tego zachęcane zabawą, to wszystko robi szybciej i łatwiej mu to przychodzi. Ta metoda ma przede wszystkim pomóc dzieciom pokochać matematykę. I oni ją kochają. Nie wiedząc, że to matematyka. Pani prof. Gruszczyk-Kolczyńska udowadnia, że matematyka jest wszędzie, jest obecna w całym naszym życiu, nawet wtedy, gdy zapisujemy jakiś wyraz. Realizując ten program, nie promujemy żadnych treści, ale wykorzystujemy wszystko: język polski, przyrodę czy historię – dodaje pani dyrektor, podkreślając, że nigdy nie pomija podstawy programowej, ale zawsze robi coś ponad. – Nikt nam tego nie zabroni, bo to są zabawy. A że trzeba przy nich wykorzystać umiejętności charakterystyczne dla wieku starszego, to świetnie, bo dzieci je posiadają – mówi Violetta Świątko.

Miarka krawiecka, kasztany i klamerki do bielizny

Po ukończeniu przedszkola dzieci kontynuują naukę zgodnie z wytycznymi programu w niektórych krakowskich szkołach. – W pierwszym roku wdrażania programu preferowany był udział przedszkoli i szkół zlokalizowanych blisko siebie ze względu na wymóg ciągłości jego realizacji w szkołach podstawowych – mówi Anna Korfel-Jasińska, dyrektor Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. Jedną z takich placówek jest Szkoła Podstawowa nr 7, gdzie uczy nasza kolejna rozmówczyni Grażyna Śpiewak. – Ta metoda kładzie nacisk na to, aby dzieci obserwowały i same wyciągały i formułowały wnioski. Mało jest tam matematyki papierowej, czyli z gotowymi zadaniami. Dzieci mają różne przedmioty do manipulowania: fasolki, patyczki, miarkę krawiecką, kasztany, klamerki do bielizny... – mówi. Nauczycielka zaczęła wdrażać program trochę ze względu na sześciolatkę, które w zeszłym roku pojawiły się w szkołach. – To nie są dzieci przygotowane do realizacji standardowego programu matematyki, za mało w nim doświadczeń – uważa. Podobnie zresztą myśli Alicja Wojtasik z SP nr 95. – Nie do końca te dotychczasowe metody się sprawdzają, bo doświadczenie czy egzaminy pokazują, że wyniki testów matema-

tycznych są najstarsze. To sygnał, że trzeba coś zmienić, poprawić. Celem wprowadzenia tego programu jest właśnie ulepszenie warunków nauczania matematyki i rozwijanie uzdolnień dzieci. A te objawiają się bardzo wcześnie, nawet w wieku 6–7 lat – dodaje nauczycielka.

Dzieci potrafią zmotywować

– Jeśli mamy zadanie: „W lesie Kasia znalazła pięć borowików, a Joasia cztery kurki. Ile było wszystkich grzybów?”, dzieci z tzw. fasołek najpierw układają te pięć, później dołączają cztery i to jest właśnie wspomniana manipulacja. Krótko mówiąc, matematyka w praktyce – opisuje wychowawczynie z SP nr 7. – Na tej podstawie zapisujemy w zeszytach różne działania. Najpierw jednak dzieci doświadczają pewnych rzeczy, mogą ich dotknąć, przesunąć je lub gdzieś włożyć. One to po prostu robią, a nie tylko zapisują na papierze czy na komputerze. To niezwykle cenne doświadczenie. Oczywiście, nie możemy całkowicie odejść od zeszytów, bo uczniowie będą przecież z nich korzystać w swojej edukacji, ale ważne jest, żeby im niczego nie narzucać, żeby sami dochodzili do pewnych wniosków. Chodzi o to, aby nie rozleniwiać umysłów dzieci, lecz zorganizować im środowisko sprzyjające rozwojowi.

Nauczycielki zgodnie przyznają, że najlepiej sprawdzają się zadania, które mają wiele rozwiązań. Przykład? – Mamy grę matematyczną, na bazie kwadratu magicznego, w który uczniowie sami wstawiają liczby w pionie i poziomie. To kwadrat, który

ma trzy kratki w pionie i trzy kratki w poziomie. Suma liczb ma dać 10. Rozwiązań jest wiele, więc dzieci wpisują różne liczby, a później niezwykle dumne przychodzą przed tablicę i opowiadają o swoich sposobach – opisuje Grażyna Śpiewak. I z satysfakcją dodaje: – Miałam i mam dzieci na różnym poziomie. Gdy w ubiegłym roku przyszedł do klasy Święty Mikołaj i zapytał, jaki przedmiot dzieci najbardziej lubią, odpowiedziały chóralnie, że matematykę. A ja byłam przekonana, że usłyszę o plastyce czy WF-ie. Dla mnie to było bardzo motywujące.

Grzech nie wdrażać

Aby podnieść kwalifikacje nauczycieli, którzy wykorzystują opisywaną metodę, w jednej z krakowskich uczelni po raz pierwszy zorganizowano studia podyplomowe „Matematycznie uzdolnione dzieci: diagnoza, wspomaganie rozwoju i edukacja”. To jedne z pierwszych w Polsce studia podyplomowe z zakresu diagnozy rozpoznawania uzdolnień matematycznych u dzieci, wspomaganie ich w rozwoju umysłowym oraz prowadzenia edukacji matematycznej w przedszkolu i klasach I–III. – W trakcie studiów słuchacze nabyli wiedzę i umiejętności organizowania i kierowania procesem edukacji tak, aby osiągnięcie wysokiego poziomu było możliwe dla dzieci wolniej się rozwijających, dzieci o przeciętnych możliwościach i dzieci uzdolnionych matematycznie – mówi dyrektor Korfel-Jasińska z UMK. Program studiów obejmował łącznie 144 godziny wykładów, ćwiczeń i konwersatoriów. Studia skierowane były do nauczycie-

li przedszkoli i klas początkowych oraz pedagogów szkolnych, pedagogów i psychologów z poradni dla dzieci i młodzieży. Trwały dwa semestry, ukończyły je 24 osoby. Po zakończeniu edycji zostały zorganizowane wzorcowe zajęcia z edukacji matematycznej dla słuchaczek studiów podyplomowych. – Uważam, że niekorzystanie z tych metod jest niemądre. Jest to tak życiowa, sprawna i dająca wiele radości dzieciom, nauczycielom i rodzicom metoda, że grzechem byłoby nie wdrażać jej w życie – mówi Violetta Świątko.

Bez rodziców ani rusz

Specjaliści nie mają jednak wątpliwości – bez pomocy rodziców niewiele da się zrobić. A z tym jest różnie. – Chcielibyśmy, żeby rodzice zaangażowali się jeszcze bardziej. Mogę podzielić ich nie dwie grupy. Pierwsza uważa, że my się tylko bawimy z dziećmi i pilnujemy, aby nic im się nie stało. Druga grupa to rodzice, którzy doceniają nasze działania, wiedzą, jak wiele wysiłku w nie wkładamy, i angażują się w pracę, uczestniczą w warsztatach, zabawach – mówi dyrektor Przedszkola nr 132. – Zawsze zachęcam rodziców, aby pewne rzeczy robili też z dziećmi w domu. To muszą być spójne i konsekwentne działania. Jeśli my nad czymś pracujemy z dzieckiem, to rodzic też musi z nim o tym rozmawiać, zachęcać je do zabawy. Często proszę rodziców, aby np. idąc do sklepu, liczyli kroki. Mogą też liczyć samochody, pytać o kolory. Jadąc autem, mogą zagrać grę – powiedzieć jakieś słowo i poprosić dziecko, aby podało inny wyraz rozpoczynający się na ostatnią literę tego poprzedniego. Jeżeli rodzic jest zaangażowany, to wszystkie takie działania mają wtedy sens – dodaje.

Idą trudne czasy

I właśnie tej pomocy rodziców w rozwoju dziecka najbardziej życzyliby sobie nauczyciele przed obchodzonym 14 października Dniem Nauczyciela. – Życzyłabym sobie także, abym mogła mieć więcej czasu dla każdego dziecka, zarówno tego uzdolnionego, jak i tego, które powinno wyróżniać różnice programowe. Życzyłabym sobie, aby moja praca nie była zdezeterminowana wyłącznie realizacją programu, ale żebym mogła poświęcić dzieciom czas w takim wymiarze, w jakim jest to potrzebne – mówi Alicja Wojtasik ze SP nr 95.

Teraz jednak przed nauczycielami trudny czas. Proponowane przed rząd zmiany na pewno spowodują nieco zamieszanie. – Trwa bardzo gorący okres w edukacji i przed nauczycielami duże wyzwanie, aby kolejny raz dostosować się do zmian. Na pewno najbliższe lata nie będą łatwe – prognozuje Alicja Wojtasik.

foto. Bogusław Świerkowski

Zdolności matematyczne objawiają się bardzo wcześnie, nawet w wieku 6–7 lat

fot. Andrzej Kalinowski

prof. dr hab. Edyta Gruszczyk-Kolczyńska – pedagog, profesor nauk humanistycznych, nauczyciel akademicki Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, dyrektor Instytutu Wspomagania Rozwoju Człowieka i Edukacji

Czy z każdego dziecka można zrobić matematyka?

prof. Edyta Gruszczyk-Kolczyńska: Nim odpowiem na to pytanie, kilka faktów naukowych. Każde dziecko mieszczące się w szeroko pojętej normie intelektualnej potrafi opanować szkolny zakres matematycznego kształcenia. Więcej niż połowa dzieci rozpoczynających naukę w klasie pierwszej ma zadatki uzdolnień matematycznych, a co czwarte – wysokich uzdolnień matematycznych. W tej grupie jest tyle samo dziewczynek i chłopców.

Czas rozpoczynania nauki szkolnej jest niebezpieczny dla dzieci z zadatkami uzdolnień matematycznych. Kilka miesięcy nauki szkolnej wystarczy, aby dzieci utraciły radość liczenia i rachowania, a także motywację do uczenia się matematyki. Okazuje się, że pod koniec klasy pierwszej tylko co ósme dziecko dysponuje nadzwyczajnymi możliwościami uczenia się matematyki.

Następny niebezpieczny okres dla uzdolnionych matematycznie dzieci przypada na czas rozpoczynania nauki w klasie czwartej, gdy edukacją matematyczną zaczyna kierować nauczyciel matematyki. Bywa, że takie dzieci doznają wówczas nadmiernych trudności i tracą motywację do nauki. W następnych latach edukacji szkolnej liczba uczniów manifestujących uzdolnienia matematyczne zmniejsza się do tego stopnia, że tylko 8–12 proc. licealistów można uznać za uzdolnionych, a przecież na początku szkolnej edukacji matematycznej dzieci z takimi uzdolnieniami jest więcej niż 50 proc!

Pyta Pan, czy z każdego dziecka można zrobić matematyka. To zależy, jakiego matematyka. Czy ucznia, który świetnie sobie radzi w szkolnej matematyce, czy ucznia, który zdobył pierwsze miejsce w olimpiadzie matematycznej, czy może uczonego, który w matematyce osiąga nadzwyczajne sukcesy?

Wspomagając umiejętnie rozwój zadatków uzdolnień matematycznych u dzieci, można sprawić, że w olimpiadach matematycznych będzie uczestniczyć zdecydowanie więcej uczniów. Jeżeli – począwszy od klasy pierwszej poprzez kolejne lata edukacji – poziom kształcenia matematycznego będzie lepszy, matura z matematyki przestanie straszyć abiturientów. Młodzi ludzie będą wówczas wybierać studia z kręgu nauk technicznych i przyrodniczych, a maturzyści obdarzeni uzdolnieniami matematycznymi wybiorą studia matematyczne. Wielu z nich może osiągnąć ponadprzeciętne sukcesy w matematyce.

Kiedy można stwierdzić, że dziecko ma uzdolnienia matematyczne?

EG-K: Opracowałam metody diagnostyczne pozwalające ustalić, który starszy przedszkolak i który pierwszoklasista ma zadatki uzdolnień matematycznych. Takie metody mogą, a nawet powinny być stosowane w przedszkolach i na początku edukacji szkolnej. Dzieci nie mają napisane na czole „mam zadatki uzdolnień matematycznych”, a od pielęgn-

Ten dar trzeba pielęgnować

O tym, jak pielęgnować zdolności matematyczne u dzieci i roli nauczyciela z prof. dr hab. Edytą Gruszczyk-Kolczyńską rozmawia Tadeusz Mordarski.

nowania tego daru zależy, czy się on rozwinie. Problem w tym, że nauczyciele muszą być odpowiednio przygotowani do takiej diagnozy i do wspomagania dzieci w rozwoju umysłowym wraz z edukacją matematyczną.

Czy w ramach studiów nauczyciele przedszkolni i nauczania początkowego nie są przygotowani do zajmowania się uzdolnionymi dziećmi?

EG-K: Nie! Stwierdzam to z całą odpowiedzialnością. Swego czasu analizowałam plany studiów na tych kierunkach kształcenia nauczycieli. Jak Polska długa i szeroka, nie znalazłam ani jednego przedmiotu studiów, z którego nazwy wynika, że obejmuje problemy uzdolnionych dzieci. Za to było tam sporo przedmiotów przygotowujących do zajmowania się dziećmi wolniej rozwijającymi się, dziećmi o niepełnej dojrzałości szkolnej. Nic więc dziwnego, że nauczyciele nie dostrzegają zadatków uzdolnień matematycznych u dzieci, nie potrafią ich rozwijać.

Co w tej sytuacji można zrobić?

EG-K: To, co w Krakowie już się dzieje. Trzeba organizować studia podyplomowe, w trakcie których nauczyciele poznają psychologiczne i pedagogiczne podstawy takiego wspomagania rozwoju umysłowego dzieci wraz z edukacją matematyczną, aby mogły rozwinąć swoje wrodzone zadatki uzdolnień do nauk ścisłych. Na studiach tych nauczyciele uczą się, jak dbać o lepszą edukację matematyczną na poziomie wczesnoszkolnym.

A co z dziećmi, które takich zadatków nie mają? Będą preferować nauki humanistyczne?

EG-K: Nie ulega wątpliwości, że wszystkim dzieciom wraz z edukacją matematyczną potrzebne jest umiejętne wspomaganie rozwoju umysłowego. Uchroni to przed nieszczęściem niepowodzeń szkolnych i pomoże rozwinąć dzieciom sprawności umysłowe potrzebne we wszystkich sytuacjach życiowych i szkolnych. Chodzi o sprawne rozumowanie przez analogię, rozumowanie operacyjne w zakresie wiązania przyczyny ze skutkiem i trafne przewidywanie, co się zdarzyć może, o coraz precyzyjniejszą klasyfikację itd. Tak się składa, że edukacja matematyczna sprzyja rozwijaniu tych ważnych strategii intelektualnych. Bez dobrze ukształtowanych pojęć i umiejętności matematycznych nie sposób też osiągać sukcesów na wszystkich szczeblach edukacji szkolnej.

Dodam, że w trakcie studiów podyplomowych uczymy nauczycieli, w jaki sposób można jednocześnie wspomagać rozwój intelektualny wraz z edukacją matematyczną na kilku poziomach możliwości umysłowych uczniów. Tak, aby dzieci słabsze mogły dogonić rówieśników, dzieci o przeciętnych możliwościach były coraz lepsze, a dzieci z zadatkami uzdolnień matematycznych osiągały nadzwyczajne wyniki edukacyjne.

Krótko i na temat

Październik w TAURON Arenie Kraków

Mistrzostwa świata w karate tradycyjnym czy mecz koszykówki Wisła Can Pack – Dynamo Kursk to tylko niektóre atrakcje sportowe, jakie będzie można zobaczyć jeszcze w tym miesiącu w TAURON Arenie Kraków.

14 października zapraszamy na spotkanie najlepszych karateków, którzy zmierzą się w TAURON Arenie Kraków w Mistrzostwach Świata w Karate Tradycyjnym Kraków ORLEN 2016 i Światowym Festiwalu Renesans Karate-Do. 16 października TAURON Arena będzie metą 3. PZU Cracovia Półmaratonu Królewskiego, a 26 października odbędzie się tu mecz euroligi kobiet w koszykówce Wisła CAN Pack – Dynamo Kursk. Więcej o każdym z wydarzeń na stronie www.tauronarenakrakow.pl i www.krakow.pl. Zapraszamy!

Spacerkiem po historii Krakowa

Często wydaje nam się, że własne miasto znamy na wylot. Czasem jednak podczas spaceru odkrywamy niewielką boczną uliczkę i dziwimy się, że nigdy wcześniej jej nie widzieliśmy. Książka Piotra Hapanowicza pozwoli nie tylko odnaleźć takie nieznanne miejsca, ale również rzuci nowe światło na teoretycznie znane nam okolice, które kryją w sobie wiele historii i tajemnic.

„Szkicownik Krakowski”, bo o nim właśnie mowa, jest wędrówką przez historię naszego miasta, która pozwala odkryć i poznać je na nowo. Autor jest historykiem i starszym kustoszem w Muzeum Historycznym Miasta

Krakowa, co ważniejsze jednak także fascynatem tego, o czym pisze, przez co potrafi opowiadać w sposób prosty i przyjemny w odbiorze. To ważne, bo dzięki temu czytelnik nie będzie się czuł, jakby wertował podręcznik od historii.

Książka opowiada o osobach, wydarzeniach i miejscach znaczących dla Krakowa, ale autor idzie dalej. Jak sam pisze: „W naszej historii często sięgamy do biogramów bohaterów, szczerych patriotów, rzadko natomiast przywołujemy sylwetki oportunistów, kolaborantów czy zdrajców”. Dlatego Piotr Hapanowicz ukazuje nie tylko piękną i chwalebą, ale również ciemną stronę Krakowa. Dzięki temu całość zyskuje na wiarygodności.

Ze „Szkicownikiem krakowskim” można chodzić po ulicach, odnajdywać opisane miejsca i odkrywać ich tajemnice. Może się okazać, że z kapliczką, starą tablicą albo zwykłym murem, które codziennie mijamy, związane są niesamowite historie z przeszłości. Chcesz poznać swoje miasto? Zabierz lekturę na spacer po Krakowie!

Kto otrzyma Nagrodę Conrada?

„Pani Stefa” Magdaleny Kicińskiej, „Uprawa roślin południowych metodą Miczurina” Weroniki Murek, „Dom z witrażem” Żanny Słoniowskiej, „Sensu sens” Marka Adamika i „O pochodzeniu tajdaków, czyli opowieści z metra” Tomasza Wiśniewskiego – oto pięć tytułów nominowanych do tegorocznej Nagrody Conrada. Autor najlepszego debiutu roku 2015 otrzyma 30 tys. zł, możliwość odbycia miesięcznego pobytu rezydencjalnego w Krakowie i pamiątkową statuetkę, a wszyscy nominowani zyskają możliwość promocji zarówno podczas Festiwalu Conrada, jak i na łamach „Tygodnika Powszechnego”.

Zwycięzcę wybiorą sami czytelnicy, głosując na stronie festiwalu: www.conrad-festival.pl/nagroda-conrada. Wyróżnienie zostanie wręczone 30 października 2016 r. podczas gali wieńczącej ósmą edycję festiwalu. Tegoroczne nominacje do Nagrody Conrada są bardzo zróżnicowane – obok pełnokrwistej

powieści znajduje się tu zbiór surrealistycznych literackich miniatur, oniryczna proza poetycka, wreszcie intymna narracja i biografia. Autorzy doskonale komentują rzeczywistość – bliższą i dalszą – tę widzianą z historycznego oddalenia, i tę daną bezpośrednio. Odtwarzają ją wiernie lub przekształcają, posługują się zróżnicowanymi stylami – od ascetycznych aż po literackie eksperymenty.

Fundatorem i organizatorem nagrody jest Miasto Kraków. Partnerzy: Krakowskie Biuro Festiwalowe, Fundacja Tygodnika Powszechnego oraz Instytut Książki.

Dla zdrowia...

20 października 2016 r. w Centrum Kongresowym ICE, w ramach Małopolskiego Festiwalu Innowacji, odbędzie się po raz szósty Life Science Open Space – międzynarodowe forum innowacji dla zdrowia i jakości życia. Jest to także platforma współpracy ludzi nauki, biznesu, polityki i administracji – profesjonalistów, fanów i użytkowników innowacji z kategorii life science w dziedzinie medycyny, farmacji, technologii medycznych, żywności, ochrony środowiska i gospodarki. Podczas tego wydarzenia można spotkać partnerów do rozwoju innowacyjnych pomysłów i projektów, specjalistów transferu technologii, komercjalizacji i wdrożeń, ekspertów mogących pomóc w rozwiązywaniu problemów, zaspokajaniu potrzeb i sprostaniu wyzwaniom, a także pierwszych klientów nowych rozwiązań. Patronat medialny nad wydarzeniem objęły dwutygodnik miejski KRAKÓW.PL oraz portal Magiczny Kraków. Więcej informacji o konferencji oraz rejestracji na stronie internetowej www.lsos.info.

Dzień dobry ICE Kraków!

Centrum Kongresowe ICE Kraków w październiku obchodzi swoje drugie urodziny. Krakowskie Biuro Festiwalowe, operator obiektu, zaprasza wszystkich do wspólnego świętowania w niedzielę 16 października – od godz. 12.00. Warsztaty kulinarne i designerskie, pokazy edukacyjne, zwiedzanie ICE Kraków, atrakcje dla najmłodszych i nieco starszych – program wydarzenia Dzień dobry ICE Kraków prezentuje się jak letnik piknik rodzinny, który jednak odbędzie się jesienią. Pogoda nie będzie problemem, bo wszystkie aktywności odbędą się wewnątrz budynku. Zapraszamy też na kolejną edycję kina ICE Bejbi. O godz. 14.00 zostanie wyświetlony filmowy hit „Zwierozród” – 1000 miejsc czeka na miłośników dobrej rodzinnej zabawy!

Wstęp na wydarzenie jest darmowy. Szczegółowe na: www.icekrakow.pl.

Pomagają tworzyć prawo

To od jej opinii często zależy miejskie prawo. To jej przedstawiciele konsultują powstające projekty i wydają rekomendacje. To oni promują dobre praktyki współpracy Gminy Miejskiej Kraków z organizacjami pozarządowymi. A wszystko po to, aby mieszkańcom Krakowa żyło się lepiej i wygodniej. Na początku września III kadencję zainaugurowała Krakowska Rada Działalności Pożytku Publicznego.

fot. Wiesław Majka / UMJK

Więcej informacji o Radzie i jej członkach w portalu ngo.krakow.pl (dział KRDP)

Tadeusz Mordarski

Jak sama nazwa wskazuje, Rada zajmuje się pożytkiem publicznym, a więc wszystkim tym, co niby jest wspólne, a tak naprawdę do końca nie wiadomo, do kogo należy. Pożytek publiczny brzmi pięknie, ale często postrzegany jest jako pole niczyje. Publiczny, czyli czyj? Można byłoby odpowiedzieć: czyli nie mój. I w tym zakresie jest bardzo dużo do zrobienia – mówi nam Stanisław Banaś z Fundacji Ukryte Skrzydła, który został wybrany na współprzewodniczącą rady, reprezentującego organizacje pozarządowe. Współprzewodniczącym ze strony samorządu został Andrzej Kulig, Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Polityki Społecznej, Kultury i Promocji Miasta. Na sekretarza rady wybrano Mateusza Płoskonkę, zastępcę dyrektora Wydziału Spraw Społecznych UMK. – Podczas tych trzech lat udało nam się wypracować dobre praktyki i więzi służące komunikowaniu się pomiędzy różnymi środowiskami – mówi Mateusz Płoskonka.

Praca Krakowskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego sprowadza się najczęściej

do opiniowania różnego rodzaju projektów uchwał, programów, strategii czy innych dokumentów, które są aktami prawa miejscowego, ważnymi z punktu widzenia gminy i mieszkańców. – Ten element opiniowania wpisuje się w proces konsultacji społecznych, który prowadzimy. Coraz częściej rada konsultuje nie tylko gotowe projekty, które są wnoszone pod obrady Rady Miasta Krakowa, ale również założenia tych dokumentów. Staramy się więc brać aktywny udział w konstruowaniu dokumentów już na etapie ich założeń. Przeprowadziliśmy dyskusję podczas posiedzeń, rada rekomenduje pewne rozwiązania, zachęca do współpracy z różnymi środowiskami. Chcemy, żeby rada była wyrazicielem opinii jak najszerszego grona mieszkańców – dodaje Mateusz Płoskonka.

Podczas trwającej od kilku tygodni trzeciej kadencji Rady

jej członkowie jeszcze bardziej będą chcieli zacieśnić współpracę z różnymi stronami. – Tych podmiotów mamy w gminie kilkanaście: od Rady Seniorów, przez Radę Osób Niepełnosprawnych, po Młodzieżową Radę Miasta. Chodzi o to, aby rada – dając rekomendację i opinię – mogła opierać się na zdaniu innych organizacji. To wymaga wypracowania systemowego rozwiązania, które pozwoli bardzo szeroko konsultować propozycje, założenia czy też finalnie – dokumenty. Teraz planujemy cykl spotkań, który pozwoli nam wypracować taki system – mówi wicedyrektor Wydziału Spraw Społecznych. Dodaje, że jednym z priorytetów rady będzie reforma konsultacji społecznych tak, żeby zaangażować w nie jak największe grono osób. – Chcielibyśmy, aby środowisko krakowskich NGO jeszcze bardziej się ze sobą zintegrowało – zaznacza z kolei Stanisław Banaś.

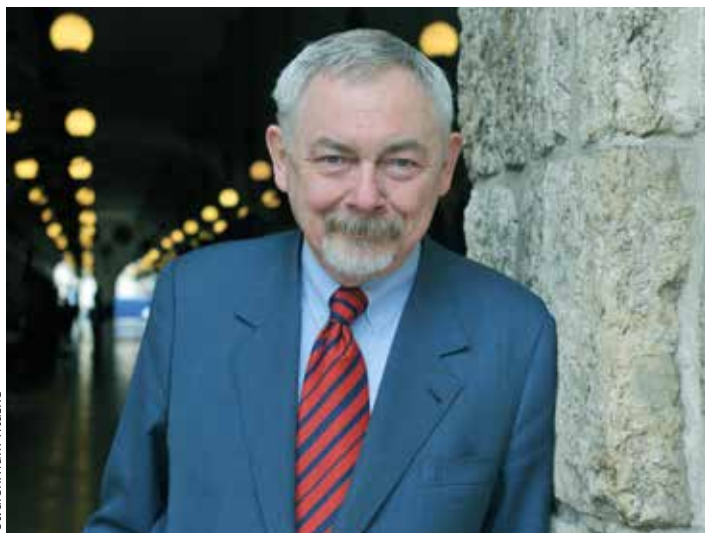
W skład Krakowskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego III kadencji wchodzi: czworo przedstawicieli Rady Miasta Krakowa (Adam Grelecki, Małgorzata Jantos, Wojciech Krzysztoń, Sławomir Pietrzyk), czworo przedstawicieli Prezydenta Miasta Krakowa (Andrzej Kulig – Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa ds. Polityki Społecznej, Kultury i Promocji Miasta, Mateusz Płoskonka – Wydział Spraw Społecznych, Bogusława Presz – Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Karol Pytlarski – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie) oraz ośmioro przedstawicieli organizacji pozarządowych (Stanisław Banaś – Fundacja Ukryte Skrzydła, Magdalena Chuderska – Krakowski Komitet Zwalczania Raka, Agnieszka Duliban-Rokita – Fundacja Studentów i Absolwentów Uniwersytetu Jagiellońskiego Bratniak, Jan Fabiański – Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Policyjnych Zarząd Wojewódzki w Krakowie, Tomasz Guzik – Fundacja „Wygrajmy Siebie”, Elżbieta Matusiak – Fundacja PROJEKT ROZ, Izabela Plur – Fundacja Przestrzeń Rozwoju, Aleksandra Włodarczyk – Fundacja Hipoterapia – Na Rzecz Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych).

KRDP
KRAKOWSKA RADA
DZIAŁALNOŚCI
POŻYTKU
PUBLICZNEGO

Kraków walczy konsekwentnie

Kto jeszcze nie zdążył, wciąż ma szansę – do 15 października można głosować na jeden z czterech projektów zagospodarowania Zakrzówka. Za dwa lata będziemy mieli jeden z najpiękniejszych parków miejskich nie tylko w Polsce, ale i w Europie.

fot. archiwum własne

Na międzynarodowy konkurs urbanistyczno-architektoniczny na zagospodarowanie parku Zakrzówek wpłynęły 34 prace. Ostatecznie jury pod osąd mieszkańców oddało cztery propozycje. Wszystkie zostały wysoko ocenione przez fachowców. To prace, które powstały w oparciu o bardzo rygorystyczny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i z założenia nie tylko chronią Zakrzówek, lecz także podkreślają walory przyrodnicze tego miejsca. Teraz czas, by to Państwo wybrali projekt, który zostanie zrealizowany. Zachęcam, by nie tylko wpatrywać się w wizualizacje, ale poświęcić trochę czasu i wczytać się w opisy przygotowane przez autorów. Mówią one wiele o idei, jaka przyświecała twórcom decydującym się na takie lub inne rozwiązanie architektoniczne. W przyszłym roku chcemy rozpocząć realizację zwycięskiego projektu, tak by za dwa lata móc cieszyć się pięknym miejskim parkiem.

100 milionów na parki

Nie jest to jedyna przyszłoroczna inwestycja w zieleni. Ponieważ właśnie teraz pracujemy nad przyszłorocznym budżetem, proponuję, aby na wydatki związane z utrzymaniem zieleni w mieście i inwestycjami w nowe parki została zarezerwowana kwota 100 mln zł. To dwa razy więcej niż obecnie. W przyszłym roku planujemy skupić się na rewitalizacji dwóch parków, które mają już gotową dokumentację – parku Krakowskiego i parku Bednarskiego. Będziemy też aktualizować dokumentację dotyczącą parku Jordana, by w 2018 r. móc dobrać rewitalizację tego miejsca.

Uchwała zgodna z prawem

Niestety, powoli zbliża się czas, w którym będziemy musieli się mierzyć z gorszą jakością powietrza. Dobrą wiadomością dla nas wszystkich – mieszkańców Krakowa – była decyzja Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, który odrzucił skargi na tzw. uchwałę antysmogową. Sąd uznał, że uchwała podjęta przez Sejmik Województwa Małopolskiego zakazująca palenia węglem w Krakowie jest zgodna

z prawem. To dobra decyzja dla miasta, bo nie wyobrażam sobie walki ze smogiem bez jasnego wyznaczenia terminu, po którym wolno będzie korzystać jedynie z ekologicznych źródeł ciepła. Wszystkie wątpliwości prawne co do uchwały nie sprzyjają szybkiej wymianie pieców. Widać to po statystykach z czasu, gdy ważyły się losy uchwały, ostatecznie unieważnionej przez sąd. Wtedy wiele osób zrezygnowało ze złożenia wniosku o wymianę pieca i czekało na ostateczne rozstrzygnięcie.

Kraków walczy od 21 lat

Kraków konsekwentnie od 1995 r. realizuje program likwidacji starych palenisk węglowych. Do tej pory zniknęło ponad 26 tys. pieców i ponad 5 tys. kotłowni węglowych. Nadal jesteśmy jedynym miastem w Polsce, które na tak dużą skalę realizuje program ograniczania niskiej emisji. Na wymianę pieców z budżetu miasta wydaliśmy dotąd 63 mln zł, a wstępne szacunki wydatków przewidzianych na 2016 r. wskazują, że przekroczymy 75 mln zł. Ostrożnie szacujemy, że tylko w ciągu najbliższych dwóch lat nakłady na realizację PONE (Program Ograniczania Niskiej Emisji) powinny przekroczyć 200 mln zł.

***

Nie sposób dzisiejszego felietonu nie zakończyć „naukowo”. Gdy go piszę, właśnie kończą się na krakowskich uczelniach inauguracje nowego roku akademickiego. Gdy Państwo go przeczytają – będzie Dzień Nauczyciela. Dziś zapytano mnie, co Kraków ma ze studentów (oprócz korków, które zwykle towarzyszą pierwszemu dniu pojawienia się młodych ludzi w Krakowie). Odpowiedź jest prosta – rozwijamy się jako miasto w dużej mierze dzięki zapleczu naukowemu, wykładowcom i studentom. Jesteśmy zatem jednym z niewielu miast w Polsce, w których praktycznie nie ma bezrobocia, i miastem, które się nie wyludnia. A to dlatego, że inwestorzy lokują tutaj swoje firmy ze względu na obecność młodych, doskonale wykształconych pracowników. Absolwenci zostają więc w Krakowie, tutaj zakładają rodziny, pracują i... płacą podatki. Także jako Urząd Miasta Krakowa korzystamy z uczelni. Ściśle współpracujemy nie tylko z Uniwersytetem Jagiellońskim, ale też m.in. z Akademią Górniczo-Hutniczą, Politechniką Krakowską czy Uniwersytetem Rolniczym. To dla urzędników przecież nieocenione zaplecze eksperckie.

Nie można też nie docenić tego, że dzięki studentom jesteśmy wciąż, a dokładniej – nieustannie od 652 lat – miastem ludzi młodych. W nowym roku akademickim życzę więc wszystkim studentom nie tylko sukcesów naukowych i perfekcyjnie zdawanych egzaminów, ale też, by przez cały rok nie brakowało wydarzeń z życia studenckiego, do których będzie można wracać wspomnieniami przez całe życie.

A wszystkim, którzy uczą – w przedszkolach, szkołach, na uczelniach, życzę, by nigdy, mimo trudów tej pracy, nie brakowało im entuzjazmu i radości, które towarzyszą kontaktom z młodymi ludźmi.

Jacek Majchrowski
Prezydent Miasta Krakowa

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

22 września

- Spotkanie z nowym konsulem generalnym Niemiec Michaeliem Großem

23 września

- Spotkanie w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego z marszałkiem Jackiem Krupą
- Otwarcie hali sportowo-widowiskowej z zapleczem przy MDK „Dom Harcerza”, ul. Reymonta

Fot. Włesław Majka / UMK

26 września

- Otwarcie Europejskiego Forum Cyberbezpieczeństwa Cybersec, Centrum Kongresowe ICE Kraków
- Uroczystość wręczenia Stypendiów Twórczych Miasta Krakowa, sala Fontany, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

30 września

- Ceremonia złożenia meldunków Szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Krakowie płk. Janusza Kurzyny i przekazania obowiązków płk. Stanisławowi Kaplińskiemu, ul. Rydla

1 października

- Otwarcie konferencji „Usłysz w hałasie – zadбай o słuch”, Sala Obrad RMK
- Inauguracja roku akademickiego na Uniwersytecie Jagiellońskim, Auditorium Maximum, ul. Krupnicza 33
- Międzynarodowy Dzień Osób Starszych, os. Szkolne
- Jubileusz 10-lecia działalności Maltańskiego Centrum Pomocy Niepełnosprawnym Dzieciom i Ich Rodzinom, aula „Florianka”, ul. św. Tomasza

3 października

- Uroczystość zakończenia służby komendanta miejskiego Państwowej Straży Pożarnej st. bryg. Ryszarda Gaczola i powierzenie obowiązków nowemu komendantowi miejskiemu Straży Pożarnej bryg. Andrzejowi Nowakowi, ul. Zybkiewicza
- Uroczyste podsumowanie projektów „Najpiękniejszy Dzień Lata” i „Królewskie Wakacje”, Muzeum Narodowe, al. 3 Maja 1
- Posiedzenie Rady Krakowskich Seniorów – zakończenie pierwszej kadencji oraz rozpoczęcie drugiej, Sala Obrad RMK
- Dzień Jedności Niemiec, Hotel Park Inn, ul. Monte Cassino 2

4 października

- Konferencja szkoleniowa „FASD – zapobieganie i rozpoznawanie”, Sala Obrad RMK

6 października

- Polsko-francuskie seminarium na temat jakości powietrza, sala Miedziana, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa
- Uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod gmach Szkolnego Centrum Sportu i Kultury przy VII Liceum Ogólnokształcącym im. Zofii Nałkowskiej, ul. Skarbińskiego 6
- Wizyta Thomasa M. Buchsbauma, ambasadora Austrii w Polsce, Andrzeja Tombińskiego, generalnego konsula honorowego Austrii w Krakowie oraz Hansa Niessla, landeshauptmanna Burgenlandu
- Jubileusz 105-lecia Małopolskiego Związku Piłki Nożnej, Filharmonia Krakowska

Laur dla Krzysztofa Pendereckiego

Krzysztof Penderecki został laureatem konkursu Laur Krakowa XXI wieku. Wyróżnienie wręczono 29 września w Sali Obrad RMK.

Paweł Waluś

Krzysztof Penderecki to kompozytor, dyrygent i pedagog muzyczny, przedstawiciel tzw. polskiej szkoły kompozytorskiej w latach 60. XX w. Były rektor, do dziś profesor Akademii Muzycznej w Krakowie, jest jednym z najważniejszych kompozytorów XX w. Całe życie poświęcił muzyce, ale, jak twierdzi, jego największą miłością są... drzewa.

Jak czytamy w uzasadnieniu kapituły: „Osobowość Pana Profesora Krzysztofa Pendereckiego, wskazana przez Kapitułę Lauru Krakowa w 2016 r., wyróżnia wyjątkowa zdolność integracji środowisk nauki, sztuki i biznesu dla dobra wspólnego. Okazana w twórczym działaniu mądrość, zakorzenienie i budowanie w środowisku, dbałość o tożsamość europejskiej kultury materialnej i duchowej, osobiste odniesienie do przyrody i motywacja trwałymi wartościami humanistycznymi bez wątplenia czynią Profesora Krzysztofa Pendereckiego liderem. Stanowi On wzór, jak czerpać twórczo pełny wymiar z osiągnięć wszelkich dziedzin, zachowując równowagę w życiu osobistym, a także uczestniczyć w dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym – stać się ambasadorem polskiej kultury na świecie”.

Wybitny kompozytor dołączył do znakomitego grona wyróżnionych przez kapitułę od 2001 r.: dr Krystyny Styrny-Bartkiewicz, prof. Tadeusza Chrzanowskiego, Zbigniewa Kazimierza Witka, prof. Jerzego Wyrozumskiego, Jana Kantego Pawluśkiewicza, prof. Jerzego Stuhra, o. Leona Knabita, prof. Wojciecha Leśnikowskiego, ks. bp. prof. Tadeusza Pieronka oraz Zofii Gołubiew. Przy okazji tej uroczystości warto wspomnieć o 5. Forum Lauru Krakowa, które odbyło się 19 września. Spotkanie zebrało przedstawicieli nauki, sztuki oraz biznesu, którzy dyskutowali o porozumieniu między tymi dziedzinami z perspektywy teorii deliberatywnej. W czasie spotkania zaprezentowano galerię dzieł sztuki, które przeznaczono na cele charytatywne.

Idzie zima, a wraz z nią smog. Kraków jest gotowy na jego nadejście?

Witold Śmiałek: Z pewnością znacznie lepiej niż w poprzednich sezonach grzewczych. Oczywiście w pierwszej kolejności, bez względu na porę roku, koncentrujemy się na trwałym ograniczaniu poziomu stężeń szkodliwych substancji w powietrzu. Nowością w nadchodzącym sezonie grzewczym będzie udoskonalony system informowania mieszkańców o zanieczyszczeniach. Chcemy, aby był on prosty i powszechnie dostępny. Nasze działania ostrzegawcze zaczynają się, wskutek ubiegłorocznej decyzji Prezydenta Miasta Krakowa, już w wyniku stwierdzenia stężenia pyłu PM10 na poziomie 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ sześć, a nie, jak przewiduje polskie prawo, od 200 i 300 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ sześć. Centrum Zarządzania Kryzysowego w Krakowie dysponuje bazą danych wszystkich publicznych jednostek edukacyjnych (szkół, przedszkoli, żłobków) i jednostek opiekuńczych (szpitali, DPS-ów). Na podstawie prognoz jakości powietrza sporządzanych w IMGW, w sytuacji, gdy prawdopodobieństwo przekroczenia normy dobowej dotyczy więcej niż połowy powierzchni miasta, wysyłamy do tych jednostek ostrzeżenie za pomocą e-maila i SMS-a. W kolejnym dniu, jeśli na podstawie danych rzeczywistych, opartych na odczytach stężeń godzinowych na wszystkich stacjach pomiarowych WIOŚ zlokalizowanych w Krakowie stwierdzone zostanie przekroczenie średniego stężenia pyłu PM 10 powyżej 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ sześć, będzie zapadać decyzja o wysłaniu ostrzeżeń dotyczących konieczności wdrożenia procedur ochronnych, czyli zestawu podstawowych działań, które mogą ochronić mieszkańców Krakowa przed rosnącymi stężeniami pyłów.

Jakie działania zostaną podjęte, gdy stężenie zostanie przekroczone?

WŚ: O godz. 8.20 Centrum Zarządzania Kryzysowego wysyła informacje do osób odpowiedzialnych za rozpropagowanie wiedzy o zanieczyszczeniach w poszczególnych jednostkach, które powinny od tego momentu rozpocząć działania ochronne. Jeżeli np. w przedszkolu zaplanowano w tym dniu spacer z dziećmi, powinny one zostać odwołane. Można również zrezygnować z intensywnego przewietrzania pomieszczeń. Istotne jest również to, że informacje przesyłane pocztą elektroniczną będą zawierać linki zarówno do stron WIOŚ (Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska) w Krakowie, na której można bezpośrednio śledzić zmiany stężeń godzinowych pyłów, jak również do karty informacyjnej CZK (Centrum Zarządzania Kryzysowego) ze skróconym opisem postępowania ochronnego.

Co z tym smogiem?

O smogu, darmowej komunikacji i systemie informowania mieszkańców z Witoldem Śmiałkiem, doradcą prezydenta Krakowa ds. jakości powietrza, rozmawia Tadeusz Mordarski.

Informacja o stężeniu aktualizowana jest także trzy razy dziennie na przystankach komunikacji miejskiej oraz w autobusach i tramwajach. Komunikaty dla mieszkańców publikują też miejskie i regionalne media. Jak krakowianie mają się zachować, jeśli zanieczyszczenie powietrza jest duże?

WŚ: Osoby z chorobami układu oddechowego powinny ograniczyć przebywanie na zewnątrz. Nie powinniśmy też uprawiać sportów, które wymagają nadmiernego wentylowania płuc, czyli należy zrezygnować z biegania lub jazdy na rowerze. W przypadku bardzo dużych stężeń można też wykorzystać maski przeciwpyłowe. Jeśli ktoś ma astmę, powinien mieć przygotowany zestaw leków, które pomagają w oddychaniu.

A co z darmową komunikacją miejską? Na jakich zasadach będzie ona obowiązywać?

WŚ: Analizując wnioski z poprzedniego sezonu grzewczego, wprowadziliśmy kilka zmian. Postanowiliśmy brać pod uwagę dodatkową, tak zwaną krótką średnią, liczoną w przedziale godzinowym między 12.00 i 22.00, obejmującą tzw. drugi szczyt komunikacyjny, czyli powroty do domów oraz późniejsze masowe rozpalanie pieców węglowych. Podstawowa średnia tzw. długa, będzie liczona od godziny 1.00 do 16.00, natomiast istotne jest to, że obie średnie liczone są niezależnie od siebie, a więc w ciągu doby mamy dwie możliwości podjęcia decyzji o darmowej komunikacji dla kierowców następnego dnia. Ten system będzie lepiej reagował na dynamikę zmian stężeń. Optymalnym rozwiązaniem byłaby oczywiście możliwość wykorzystania precyzyjnej prognozy jakości powietrza dla kolejnej doby, ale dostępne modele są na tyle niedoskonałe, że jesteśmy skazani na system średnich godzinowych. Należy otwarcie powiedzieć, że w dalszym ciągu są możliwe sytuacje, w których – na skutek bardzo gwałtownych wzrostów lub spadków stężeń godzinowych – decyzje o wprowadzeniu darmowej komunikacji będą nietrafione, ale system ten jest cały czas obserwowany, analizowany i otwarty na zmiany.

Informowanie mieszkańców i darmowa komunikacja to jedno. Ale będą też wzmożone kontrole m.in. pieców.

WŚ: Straż miejska z roku na rok zwiększa liczbę kontroli. Funkcjonariusze nie będą sprawdzać przypadkowo wybranych obszarów, ale te, na których znajduje się najwięcej palenisk węglowych. Referat Kontroli Odpadów oraz strażnicy Sekcji Ekologicznych SMMK to w sumie 27 osób, ale w przypadku utrzymujących się wysokich stężeń do działań kontrolnych może zostać oddelegowanych kolejnych 98 strażników przeszkolonych w zakresie kontroli palenisk.

Współpraca w praktyce

Bycie liderem zobowiązuje. Kraków, będący przykładem dla innych miast w zakresie działań nakierowanych na walkę z problemem złej jakości powietrza, został gospodarzem kolejnego eksperckiego seminarium, zorganizowanego we współpracy z Ambasadą Francji w RP.

Julia Żylina-Chudzik

W wrześniu ubiegłego roku, w ramach zainicjowanego przez Ambasadę Francji projektu ECO-MASTO, w Krakowie odbyło się polsko-francuskie seminarium na temat gospodarki odpadami. Podczas spotkania prezydenta Krakowa z ówczesnym ambasadorem Francji Pierre'em Buhlerem poruszona została idea organizacji podobnego eksperckiego spotkania poświęconego jakości powietrza. Zorganizowane we współpracy z partnerami francuskimi seminarium odbyło się na początku października 2016 r.

Chociaż problem zanieczyszczenia powietrza na skutek działania różnych niekorzystnych czynników dotyka wiele polskich miast, to właśnie Kraków jako pierwszy odważył się mówić o nim głośno i maksymalnie zintensyfikować działania Miasta na rzecz walki ze smogiem. Elementem tych działań było m.in. zaproszenie do dyskusji nad problemem francuskich partnerów, m.in. przedstawicieli Bordeaux i Paryża. Otwierając krakowskie seminarium, prezydent Jacek Majchrowski podkreślił, jak cenna jest wymiana doświadczeń – wszak krakowski system darmowej komunikacji w dniach przekroczeń norm zanieczyszczeń powietrza był w pierwszej kolejności wzorowany na systemie paryskim.

Podczas seminarium przedstawione zostały przyczyny i charakterystyka powstawania zanieczyszczeń powietrza w Polsce i Francji, ze szczególnym uwzględnieniem Krakowa i partnerskiego Bordeaux. Zaprezentowane zostały także działania samorządów na rzecz poprawy jakości powietrza, m.in. ograniczanie niskiej emisji, emisji komunikacyjnej i wtórnej oraz działania kontrolne w zakresie ochrony powietrza. – W sposób szczególnie chcieliśmy skoncentrować się na działaniach związanych z ograniczaniem emisji komunikacyjnej, gdyż zwłaszcza w przypadku Paryża jest to istot-

ny problem – mówi Witold Śmiątek, doradca prezydenta ds. jakości powietrza. – Z kolei nasi francuscy partnerzy zaprezentowali swoje rozwiązania dotyczące systemu informacji i ostrzegania mieszkańców przed zanieczyszczeniami powietrza. Mam nadzieję, że niektóre działania zostaną zastosowane również w Krakowie – dodaje.

Strategia Krakowa w zakresie walki o czyste powietrze opiera się na zasadzie „jednoczesnych działań we wszystkich dziedzinach”. Jako pierwsze polskie miasto Kraków zdecydował się na radykalny krok: od 1 września 2019 r. w naszym mieście wejdzie w życie całkowity zakaz używania paliw stałych, będących główną przyczyną zanieczyszczeń powietrza w sezonie grzewczym. To u nas realizowany jest, bezprecedensowy w skali Polski program likwidacji indywidualnych pieców węglowych. Na bezpośrednie i pośrednie działania na rzecz poprawy jakości powietrza jak np. inwestycje w transport zbiorowy, parkingi Park&Ride, rozbudowę ulic czy rozszerzanie terenów zielonych – w perspektywie do 2032 r. w Krakowie zarezerwowano kwotę ok. 1,4 mld euro. Wreszcie, z inicjatywy Prezydenta Miasta Krakowa, zaprezentowane zostały opinie publicznej i przekazane rządowi RP pakiety zmian prawnych, których wprowadzenie powinno znacząco ułatwić działania samorządów na rzecz poprawy jakości powietrza.

Żadne polskie miasto nie poradzi sobie samodzielnie z problemem smogu, stąd konieczność konsolidacji samorządów i różnych środowisk: mieszkańców, ekologów, działaczy społecznych, polityków i władz miast. Kraków mógł po raz kolejny liczyć na wsparcie i doświadczenie partnerów zagranicznych – przedstawicieli placówek dyplomatycznych i miast partnerskich. Nic przecież nie weryfikuje zasadności współpracy zagranicznej lepiej niż praktyczna pomoc przy rozwiązywaniu aktualnych wyzwań.

KRAKÓW

KRAKÓW NA POCZĄTKU XXI WIEKU

Wystawa przedstawia wybrane inwestycje zrealizowane w latach 2002–2016 przez Gminę Miejską Kraków.

Wystawę będzie można oglądać na Rynku Podgórskim od 13 października do 26 października br.

Centrum Kongresowe ICE Kraków, fot. W. Wandzel, wandzelphoto.com dla Krakowskiego Biura Festiwalowego

Kładka Bernardka, fot. Elżbieta Marchewka

Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie, fot. ze zbiorów MIM

Razem przy stole

Ostatnio niemal nie ma tygodnia, żeby w Krakowie nie otwierała się nowa restauracja. Co cieszy najbardziej, coraz więcej miejsc powstaje poza ścisłym centrum miasta. A my chętnie zasiadamy przy restauracyjnych stołach.

Fot. Beata Klejbuk-Gozdzińska / UJMK

Pysznej kuchni gruzińskiej można spróbować na ul. Dajwór 21 – w Gruzji na kótkach!

Patrycja Nowak

Polubiliśmy jadać poza domem. Coraz częściej lokale odwiedzamy gremialnie, ze znajomymi. Czy to na leniwe weekendowe śniadania, czy wieczorem, zanim jeszcze wybierzemy się wspólnie do kina czy teatru. To świetnie, ponieważ, jak pokazują np. badania kanadyjskiej badaczki Susan Pinker, osoby towarzyskie, które spotykają się regularnie w stałym gronie, choćby po to, żeby coś zjeść i poplotkować, mają większe szanse na dłuższe życie niż te, które rzuciły palenie, schudły czy regularnie ćwiczyły. W sukurs idzie nam coraz lepsza oferta krakowskich restauracji.

Po kuchniach polskiej i włoskiej przyszła kolej na kolejne. Mamy w mieście restauracje serwujące dania zarówno z Dalekiego Wschodu, jak i Gruzji. Gotują dla nas mieszkańcy Meksyku, Korei czy Ukrainy. Polscy szefowie kuchni specjalizują się w konkretnych produktach. Mamy więc restauracje podające np. wołowinę (sezonowaną na miejscu) czy podroby. Coraz więcej kucharzy poszukuje też nowego pomysłu na polską kuchnię, a za swoje dążenia są nagradzani, np. przez autorów przewodnika Gault&Millau. Podczas spotkania, które zgromadziło szefów z Małopolski, Podkarpacia, Bieszczad i Górnego Śląska, szefem roku w regionie ogłoszono Krzyszto-

fa Żurka (Trzy Rybki), tytuł Młodego Talentu otrzymał Paweł Kras z Bottiglierii 1881. Nagrodę dla Szefa Kuchni Tradycyjnej wręczono Januszowi Ficowi z mieszczącym się nieopodal Krakowa Dworu Sieraków. Szefem Jutra został Łukasz Cichy z Restauracji Biała Róża. Biała Róża została też ostatnio wyróżniona przez „Wine Spectator”, który docenił kartę win opracowaną przez sommelierkę Monikę Bielkę-Vescovi. Praca krakowskich szefów kuchni została też nagrodzona podczas Wine & Food Noble Night, w której rywalizowało 12 restauracji z całej Polski. W kategorii „przystawka” trzecie miejsce zajęł Tomasz Dziura i krakowska Andromeda Alfa, a drugie – Dwór Sieraków. Za danie główne pierwszą nagrodę przyznano Tomaszowi Dziurze.

By dobrze zjeść, nie trzeba ruszać w okolice Rynku. Restauracje otwierają się też na osiedlach, a często ich oferta przyciąga mieszkańców nawet z oddalonych dzielnic. W ostatnich tygodniach w Krakowie powstało też nowe restauracyjne zagłębienie. Przy ul. Dolnych Młynów, na terenie dawnych zakładów tytoniowych, funkcjonuje już kilka restauracji, klub, wine bar, kawiarnia i koktajlbar. A to nie koniec, bo niebawem otworzyć się mają kolejne.

Kiedy restauratorom przybywa gości, na wolnych parcelach w mieście rosną foodtruckowe miasteczka. Załogi tych mikrorestauracji na kótkach karmią nie tylko turystów

i weekendowych imprezowiczów, ale i pracowników krakowskich korporacji oraz spacerowiczów. Na uwagę zasługuje m.in. Bezogródek przy ul. Piastowskiej (nieдалeko pętli tramwajowej Cichy Kącik), gdzie można spróbować burgerów, indyjskiego curry czy tajskich lodów. O tym, co nowego w świecie foodtrucków piszczy, można dowiedzieć się podczas organizowanego regularnie pod Galerią Kazimierz Street Food Polska Festival. Krakowskie uliczne jedzenie (a także ciekawi producenci oraz restauracje) pokazywane jest także podczas Najedzeni Fest! (najbliższe edycje: 15 i 16 października oraz 27 listopada w Hotelu Forum). Ci, którzy lubią jeść pod chmurką, powinni też odwiedzić Stary Kleparz podczas jednego z kameralnych Art & Food Bazar.

Okazją do odwiedzenia restauracji i spróbowania za niewielkie pieniądze tego, czym chlubią się szefowie kuchni w danym miejscu, jest organizowany dwa razy w roku Restaurant Week, któremu patronuje dwutygodnik miejski KRAKÓW.PL. Pomiędzy 21 a 30 października w 34 krakowskich restauracjach trzydniowego menu spróbujemy za 39 zł. Aby jeszcze bardziej pobudzić życie towarzyskie Polaków, organizatorzy promują liczniejsze wspólne wyjścia na festiwal. Przy rezerwacji 8-osobowego stolika ósmy gość odwiedza restaurację za darmo. Rezerwacji można już teraz dokonać na stronie restaurantweek.pl.

Restauracje biorące udział w Kraków Restaurant Week:

Albertina, Amarone / Pod Różą, Augusta, Barka, Biała Róża, Bistro 11, Corse, Dystrykt One, Edo Fusion, Enoteka Pergamin, Etnika, Garden Restauracja, Gruszka Nova, Hilton Garden Inn Krakow Airport, Hurry Curry, Il Calzone, Klimaty Południa, Garden Le Scandale, Magnifica, Malva, Musso Sushi, Musso Sushi (Sukiennicza), Nine kitchen, Qualita, Rzeźnia - Ribs on Fire, Scandale Royal, Stół, Sukiennice, Trufla, Twój Kucharz, Veganic, Włoska, Zakładka, Zalewajka.

Konkurs!

Napisz, z kim i dlaczego chciałbyś odwiedzić jedną z krakowskich restauracji biorących udział w Kraków Restaurant Week. Odpowiedzi prosimy przysyłać na adres: redakcja@um.krakow.pl do 17 października. Najciekawsze zostaną nagrodzone podwójnymi zaproszeniami na festiwal!

Misteria Paschalia 2017

Przyszłoroczne, 14. już Misteria Paschalia będą pierwszą odstoną festiwalu w nowej formule. Od 2017 r. każda kolejna edycja prezentować będzie program skupiony wokół innego kręgu kulturowego i estetyki charakterystycznej dla poszczególnych szkół wykonawstwa muzyki dawnej.

Karolina Grysiak

W centrum uwagi przyszłorocznej edycji znajdzie się Francja: najśłynniejsze zespoły, dyrygenci, soliści i repertuar. Nowa koncepcja zakłada zapraszanie wybitnych artystów-rezydentów, którym powierzana będzie piecza nad programem i duchem artystycznym. Misteria Paschalia 2017 należeć będą do czołowego francuskiego dyrygenta i znakomitego instrumentalisty, kuratora w audytorium Chapelle

Corneille w Rouen Vincenta Dumestre'a, który wraz ze swoim zespołem Le Poème Harmonique wystąpi w Krakowie aż na czterech koncertach. – Chcemy przybliżyć francuską tradycję wykonawczą, jej charakterystyczną atmosferę i praktyki, prezentując najważniejsze dokonania mistrzów pochodzących z tego kraju – opowiada Izabela Helbin, dyrektor Krakowskiego Biura Festiwalowego, organizatora festiwalu. – Jestem zaszczycony i poruszony propozycją, którą otrzymałem od Prezydenta Miasta Krakowa. Bardzo się cie-

szą na tę współpracę i na nową, jakże ważną przyszłość dla festiwalu Misteria Paschalia! – mówi Vincent Dumestre, dyrektor artystyczny zespołu Le Poème Harmonique i artysta-rezydent Misteria Paschalia 2017.

Nowa formuła to nie wszystko. Podczas festiwalu Misteria Paschalia 2017 zaprezentowane zostaną nowe linie programowe, premierowe międzynarodowe koprodukcje muzyczno-teatralne, a także nowe miejsca festiwalowych koncertów. Do Krakowa przyjadą artyści, którzy nigdy przedtem nie występowali w Polsce, nie zabraknie też uwielbianych przez festiwalową publiczność zespołów i gwiazd muzyki dawnej. Szczegółowy program nadchodzącej edycji już wkrótce.

14. Misteria Paschalia tradycyjnie odbędą się w Krakowie w trakcie Wielkiego Tygodnia, od 10 do 17 kwietnia 2017 r. Organizatorami festiwalu są Miasto Kraków i Krakowskie Biuro Festiwalowe. ■

Młodzi – zdolni – nagrodzeni!

14 stypendystów w ośmiu kategoriach nagrodzono podczas uroczystego wręczenia Stypendiów Twórczych Miasta Krakowa, które odbyło się w Sali Fontany w Pałacu Krzysztofory.

Dominika Biesiada

W 2016 r. zgłoszono aż 86 kandydatów do Stypendium Twórczego Miasta Krakowa w ośmiu kategoriach (muzyka, sztuki sceniczne, sztuki wizualne, film, literatura, zarządzanie kulturą oraz organizacja i produkcja przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych, intermedia, projekty interdyscyplinarne i z wykorzystaniem nowych technologii oraz opieka nad zabytkami). Stypendium można przeznaczyć na realizację projektu artystycznego lub na podjęcie dodatkowej edukacji artystycznej. – Mam nadzieję, że uzyskane w tym roku stypendium sprawi, że wasza droga artystyczna, dalsze plany i zamierzenia laureatów naszego stypendium, nadal związane będą z Krakowem. Stypendium Twórcze Miasta Krakowa, prestiżowa nagroda, a zarazem skromny samorządowy mecenat, nie jest przecież gestem zupełnie bezinteresownym. W swoim własnym interesie chcemy promować, nagradzać, a przede wszystkim motywować tych wszystkich, dzięki którym krakowskie życie kulturalne i artystyczne może zyskać nową jakość – powiedział podczas uroczystości prezydent

Krakowa Jacek Majchrowski. W tegorocznej edycji Stypendiów Twórczych Miasta Krakowa przyznano 14 stypendiów o łącznej kwocie 112 tys. zł.

Stypendyści

Muzyka: Piotr Roemer, Mateusz Dudek, Bartosz Dworak; Sztuki wizualne: Juliusz Kosin, Michał Dziekan, Krzysztof Maniak; Sztuki sceniczne: Daniel Malchar, Monika Frajczyk, Ewelina Wszotek; Literatura: Daria Kubisiak; Zarządzanie kulturą oraz organizacja i produkcja wydarzeń kulturalnych i artystycznych: Maria Surzycka; Film: Joanna Wapniewska; Intermedia, projekty interdyscyplinarne i z wykorzystaniem nowych technologii: Karolina Jabłońska; Opieka nad zabytkami: Maria Kisiel-Jarek. ■

Laureaci tegorocznych Stypendiów Twórczych Miasta Krakowa

fot. Wiesław Majka / UMK

Władysław Tomaszek (po lewej) zdobył sześć medali podczas II Mistrzostw Seniorów o Puchar Prezydenta Miasta Krakowa!

Co Pana skłoniło do wzięcia udziału w Mistrzostwach Seniorów?

Władysław Tomaszek: Od lat sport jest ważnym elementem mojego życia. Jeszcze w zakładzie pracy, w czasie mojej aktywności zawodowej, organizowane były spartakiady, w których co roku uczestniczyłem. Wówczas zdrowie pozwalało mi brać udział w bardziej dynamicznych i kontaktowych dyscyplinach sportu. Obecnie, będąc na emeryturze, staram się zachować formę, dlatego gram w tenisa stołowego i brydża na ul. Sokolskiej.

Widzę że zdobył Pan aż sześć medali! W jakich dyscyplinach brał Pan udział?

WT: Chciałbym we wszystkich (śmiech), a tak na poważnie – zapisałem się na sześć dyscyplin i jestem zadowolony, bo w każdej zdobyłem medal. W ringo wywalczyłem pierwsze miejsce, w biegu na 300 m, szachach, wyścigu rowerowym i wieloboju sprawnościowym drużynie, natomiast w tenisie stołowym trzecie.

Czy są Pana pierwsze mistrzostwa o puchar Prezydenta, w których wziął Pan udział?

WT: Nie, w zeszłym roku zdobyłem dwa puchary i cztery medale. Jeśli zdrowie i Bóg pozwolą, w przyszłym roku również wystartuję i postaram się stać się multimedalistą jak Michael Phelps.

Myślę, że o to nie musi się Pan martwić, skoro już ma Pan ich dwaście! A jak na Pana sportowe wyczyny zapatrują się żona, dzieci?

WT: Jak wspominałem wcześniej, sport zawsze był ważnym ele-

Sport to bardzo ważny element mojego życia

Pod koniec września odbyły się II Mistrzostwa Seniorów o Puchar Prezydenta Miasta Krakowa. Z Władysławem Tomaszkiem, multimedalistą tych mistrzostw, 81-letnim krakowskim seniorem odznaczonym Złotą Odznaką „Za pracę społeczną dla Miasta Krakowa” oraz Złotą Odznaką „Za Zasługi dla Ziemi Krakowskiej”, rozmawia Piotr Brydniak.

mentem mojego życia. Moja małżonka również stara się ćwiczyć w miarę możliwości. W latach naszej młodości obydwójce startowaliśmy w spartakiadach, zarziliśmy sportem nasze trzy córki. Sport zajmował i zajmuje ważne miejsce w naszej rodzinie. Przeglądając rodzinny album, często trafiam na zdjęcia całej naszej rodziny podczas różnych zawodów, w których startowaliśmy. Mogę z dumą powiedzieć, że moje wnuki również spędzają aktywnie czas. Jeden z nich gra nawet w piłkę nożną w Wiśle Kraków.

Ma Pan jakieś słabości związane ze sportem, nad którymi stara się Pan pracować?

WT: Tak, trochę za często gram w totolotka piłkarskiego. Staram się nad tym pracować już od dłuższego czasu, z różnym skutkiem.

Czy chciałby Pan zasugerować jakieś zmiany w formie mistrzostw?

WT: Dobrym pomysłem byłby wielobój sprawnościowy. Nie wszyscy z nas są na tyle sprawni, żeby grać w tenisa ziemnego czy stołowego, bo te dyscypliny są bardzo dynamiczne. Połączenie „spokojniejszych” dyscyplin jak rzutki, rzut ringo do celu etc. wzbudza zainteresowanie sporej rzeszy seniorów. Jak wiemy, każdy rodzaj aktywności jest dobry i pozwala nam się cieszyć dłuższą sprawnością zarówno fizyczną, jak i umysłową. Dlatego chciałbym z tego miejsca zaapelować głównie do seniorów – wyjdźcie z domu, spotkajmy się na kolejnych mistrzostwach, każdy jest w stanie znaleźć dyscyplinę dla siebie. Poza tym wiadomo, że im nas więcej, tym weselej!

Czy, korzystając z okazji, chciałby Pan komuś podziękować albo kogoś pozdrowić?

WT: Przede wszystkim chciałbym podziękować mojej małżonce za wsparcie i wyrozumiałość, którą do mnie ma przez te wszystkie lata, moim wspianiałym córkom, które dały mi wiele szczęśliwych chwil w życiu, oraz wnukom.

Dziękuję za rozmowę i życzę Panu kolejnych sukcesów na następnych mistrzostwach!

Okiem Przewodniczącego: antysmogowego przyspieszenia ciąg dalszy

Od kilku lat jednym z najważniejszych problemów mieszkańców Krakowa jest zanieczyszczenie powietrza. Władze wspólnie z organizacjami społecznymi podjęły się wyzwania bardzo trudnego, ale i koniecznego, czyli walki o radykalną poprawę jakości powietrza w naszym mieście. Wszyscy wspólnie dążą do tego, aby w ciągu najbliższych kilku lat krakowianie mogli oddychać pełną piersią. W tej wymagającej i mozolnej walce odnieśliśmy kilka ważnych sukcesów. Wiemy jednak, że przed nami kolejne trudne wyzwania.

fot. Wiesław Majka / UMK

Wszyscy słyszeli zapewne o rozstrzygnięciu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, oddalającego skargi na tzw. uchwałę antysmogową. To bardzo ważna i dobra wiadomość. Sąd uznał, że Miasto i Województwo miały prawo podjąć takie działania, dążąc do poprawy jakości życia ogółu mieszkańców. Ten wyrok to precedens, pokazujący publicznie, jak ważna jest sprawa likwidacji nieekologicznych palenisk, mających największy wpływ na jakość powietrza w Krakowie, a tym samym na życie i zdrowie mieszkańców miasta. Pomimo że z pewnością nie jest to koniec batalii i musimy się liczyć z dalszymi odwołaniami od wyroku, jesteśmy dobrej myśli. Działania antysmogowe zyskały poważne wsparcie.

Więcej dni bez smogu

Drugą dobrą wiadomością jest radykalny wzrost zainteresowania likwidacją nieekologicznych palenisk. W tym roku zlikwidowanych zostanie ponad 5 tys. pieców węglowych, swoje inwestycje bardzo rozwinęło też Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej. Podejmujemy również szereg działań, które mają jeszcze bardziej zachęcić mieszkańców do ekologicznego sposobu życia. Dlatego przygotowujemy atrakcyjną ofertę dla osób, które zrezygnują z jazdy samochodem w dni, kiedy w Krakowie jest smog, stosujemy zdecydowane preferencje dla transportu publicznego i ekologicznego transportu prywatnego. Powstają nowe drogi, chodniki oraz ścieżki rowerowe. Otwieramy wielki program Zielonego Krakowa, w ramach którego tworzone będą nowe parki: Duchacki, Drwinki, Lotników, Ruczaj, Za-

krzówek, Łobzowski i wiele innych. Powoli widoczne stają się efekty właśnie takich działań, i te lokalne w postaci coraz większej ilości terenów zielonych, i te ogólnokrakowskie w postaci coraz większej liczby dni bez smogu.

Program dla gmin wokół Krakowa

Kolejnym kamieniem milowym na drodze do poprawy jakości powietrza w naszym mieście jest przyjęta i realizowana przez Województwo Małopolskie polityka antysmogowa. Głównym elementem tej polityki jest Program Ochrony Powietrza Województwa Małopolskiego, który został zaproponowany w nowej, rozszerzonej wersji. W programie zakłada się wprowadzenie dla gmin wokół Krakowa prawa nakazującego używania tylko pieców węglowych ekologicznych tzw. 5. kategorii. Cały proces zmian ma trwać przynajmniej kilka lat. Wokół Krakowa jest ponad 40 tys. palenisk węglowych i ta liczba niestety nadal rośnie, co ma ogromny wpływ na złą jakość powietrza w mieście. Aby ambitne plany mogły zostać zrealizowane, musimy wspomóc Sejmik Województwa Małopolskiego w konsultacjach, tak aby ten korzystny i pomagający zadbać o zdrowie Małopolan Program został uchwalony.

Przed nami jednak nowe i trudne wyzwania. Musimy sobie z nich zdawać sprawę i robić wszystko, aby im sprostać.

1. W Krakowie mamy pewną liczbę osób, które ze względu na swoją sytuację materialną, wiek czy niezdolność do współpracy z Miastem nie potrafią zainteresować się wymianą paleniska, doprowadzić do niej i jej rozliczyć. Problem ten dotyczy ok. 2–3 tys. gospodarstw domowych i jedynym jego rozwiązaniem jest indywidualne „zaopiekowanie się” każdym przypadkiem i poprowadzenie całości spraw przez przedstawicieli Miasta. Wprowadzenie w Krakowie listy wybranych firm zajmujących się wymianą instalacji grzewczych byłoby bardzo dobrym rozwiązaniem, znacząco obniżającym koszty zmian. Potrzebne są nam jednak także inne działania, bo bez nich niektórzy krakowianie nie poradzą sobie z wymianą swojego nieekologicznego pieca.

2. Tzw. białe plamy infrastrukturalne na terenie Krakowa, gdzie nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej, gazowej, czasem także energetycznej wysokiej mocy. W tych miejscach mieszkańcy nie mogą na razie zrezygnować z dotychczasowych palenisk. MPEC poszukuje lokalnych rozwiązań, które pozwoliłyby im na likwidację nieekologicznych pieców.

3. Jednym z powodów zanieczyszczeń powietrza jest wciąż zwiększający się ruch drogowy. Do Krakowa codziennie wjeżdża

Potrzebne działania antysmogowe

Co jeszcze możemy zrobić?

Indywidualna i bezpośrednia pomoc mieszkańcom

Białe plamy infrastrukturalne - pomoc przy instalacji alternatywnych źródeł energii

Nowe rozwiązania komunikacyjne - zmniejszenie ruchu samochodów

powered by make information beautiful

100–150 tys. samochodów. Mamy też „nasze” krakowskie auta w różnym wieku, nie zawsze spełniające wszystkie normy ekologiczne. To niestety także powoduje znaczne zanieczyszczenie. Wiele już zrobiliśmy, żeby poprawić tę sytuację. Poczyniliśmy ogromne inwestycje w transport publiczny, zakupiliśmy ekologiczny tabor. Organizujemy Szybką Kolej Aglomeracyjną, strefy parkowania, parkingi P&R.

Apelować do parlamentarzystów

Robimy wiele, ale w pewnych sprawach pozostaje nam tylko apelować do parlamentarzystów, aby zmienili prawo. Chodzi nam o przynajmniej cztery ważne kwestie:

1. Umożliwienie samorządom decydowania o zróżnicowanych cenach za parkowanie w mieście. Taka zmiana dałaby możliwość stosowania np. preferencji w opłatach za parkowanie dla mieszkańców i wyznaczania różnych opłat w różnych obszarach Krakowa.
2. Przyznanie samorządom prawa do wprowadzania na terenie miasta tzw. stref ograniczonej emisji komunikacyjnej. Takie prawo obowiązuje w większości europejskich miast. Dzięki niemu samorząd może wprowadzić ograniczenia wjazdu samochodów niespełniających określonych norm ekologicznych.

3. Wprowadzenie przez rząd przepisów określających normy, jakie musi spełniać węgiel, aby mógł być spalany w gospodarstwach domowych. Takie normy obowiązywały w Polsce w przeszłości, dziś obowiązują w całej Europie

4. Wprowadzenie przez rząd norm ekologicznych dla stosowanych w Polsce palenisk, nawet z dłuższym okresem przejściowym. Takie przepisy obowiązują w innych krajach europejskich

Te trudne wyzwania zależą nie tylko od mieszkańców i polityków z Krakowa. Sprostanie tym wyzwaniom znacząco przybliży czas, kiedy powietrze w Krakowie i w Polsce będzie spełniało normy i zapewniało mieszkańcom lepszą jakość życia i mniej kłopotów zdrowotnych.

Wiele się w sprawach działań antysmogowych już udało. Kraków jest liderem i pionierem w szukaniu rozwiązań. Zdaję sobie sprawę z problemów i trudności, ale też widzę, że ogromne zaangażowanie mieszkańców Krakowa, organizacji społecznych, polityków i urzędników przynosi coraz lepsze rezultaty. Przed nami kolejny ważny etap działań antysmogowych, kolejne wyzwania i trudności. Wspólnie sobie z tym poradzimy. Kraków będzie miastem czystego powietrza. ■

Bogusław Kośmider
Przewodniczący Rady Miasta Krakowa

Pleszów jednak bez gazu

Radni z Komisji Ekologii i Ochrony Powietrza zajęli się kwestią rozbudowy sieci dystrybucyjnej gazu na nowych osiedlach podmiejskich, tj. Branice, Wróżeńice, Kościelniki oraz Pleszów. O ile na pierwszych trzech są duże szanse na powstanie sieci dystrybucyjnej, o tyle mieszkańcy Pleszowa nie mogą na to liczyć.

Katarzyna Maleta-Madejska

Osiedla podmiejskie od lat borykają się z wieloma problemami infrastrukturalnymi. Brak chodników, dobrych dróg dojazdowych czy kanalizacji. Gdy w życie weszły przepisy o ograniczeniu niskiej emisji, mieszkańcy tych terenów mają także problem z ogrzewaniem domów. Dlatego radni na ich prośbę zainteresowali się możliwościami rozbudowy sieci dystrybucyjnej gazu dla podmiejskich osiedli wokół Nowej Huty. – Sytuacja wygląda dość dobrze na osiedlach Branice i Kościelniki. Będziemy mogli przyłączyć tam praktycznie wszystkich klientów. W Branicach już niektórzy podpisali umowy, parę posesji już przyłączyliśmy. Sieć tam wystarczy na zaopatrzenie w gaz wszystkich mieszkańców. Nastąpi to maksymalnie w ciągu 12 miesięcy – powiedział przedstawiciel Polskiej Spółki Gazownictwa.

Podobnie jest z osiedlem Wróżeńice. Do tej pory wydano 24 decyzje o przyłączeniu, jednak nie sporządzono jeszcze umów.

Na sieć gazowniczą nie mają niestety szans mieszkańcy Pleszowa. – Nie ma tam możliwości przyłączenia. Przeprowadziliśmy bardzo długą i skrupulatną analizę, z której wynika, że ta inwestycja jest nieopłacalna. Zgodnie z prawem nie mamy możliwości dofinansowy-

wania takich projektów. Jedyną szansą dla Pleszowa jest zatem duża inwestycja, przedsiębiorstwo, które również zgłosiłoby zapotrzebowanie na gaz z sieci – dodał przedstawiciel Polskiej Spółki Gazownictwa.

– W jaki sposób gmina może wspomóc mieszkańców Pleszowa? – pytał radny Edward Porębski. Jedną z najkorzystniejszych zarówno dla mieszkańców, jak i inwestorów, możliwości są alternatywne źródła energii. Ponadto mieszkańcy mogą się ubiegać o pomoc finansową z Lokalnego Programu Ostonowego, który może wspomóc w zakupie pomp ciepła. ■

Fot. Paweł Krawczyk / UMK

Mieszkańcy Pleszowa będą musieli korzystać z własnych instalacji gazowych, aby móc podłączyć go do kucharek

Znamy wyniki ankiet

127 radnych dzielnicowych wypełniło ankietę, w której pytano ich o ważne sprawy związane z dzielnicami. O wynikach ankiety radni dyskutowali podczas kolejnej z cyklu konferencji poświęconych krakowskiem dzielnicom. Odbyła się ona 21 września w Sali Obrad RMK przy pl. Wszystkich Świętych. Tym razem zatytułowana była „Dzielnice – kompetencje, finansowanie, współpraca”.

Fot. Magdalena Bartlewicz / UMK

O wynikach ankiet przeprowadzonych wśród radnych dyskutowano podczas konferencji 21 września

Magdalena Bartlewicz

Powstanie dzielnic to jedno z ważniejszych wydarzeń odrodzonego samorządu. W tym roku obchodzimy jego 25-lecie – mówił Bogusław Kośmider, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa, rozpoczynając konferencję.

Wyniki ankiety przeprowadzonej wśród radnych dzielnicowych przedstawił Szczęsny Filipiak, przewodniczący Rady i Zarządu Dzielnic VII Zwierzyniec, jeden z tworzących Forum Przyszłości Dzielnic, organizatora konferencji.

Pomysły radnych

53 proc. pytanym uważa, że poziom kompetencji rad dzielnic jest stanowczo za niski. Według radnych dzielnice powinny zostać wzmocnione przez obowiązkową realizację uchwał oraz opiniowanie tzw. wuzetek. – Wśród najciekawszych postulatów, zgłoszonych w ankietach znalazły się: uczestnictwo przedstawicieli rad w przetargach, wpływ radnych na termin re-

alizacji zadań, opiniowanie zmian w organizacji ruchu. 92 proc. pytanym uważa, że rada w pełni wykorzystuje swoje kompetencje. 50 proc. pytanym stwierdziło, że rady dzielnic powinny mieć kompetencje na wyłączność (np. remonty, budowa infrastruktury drogowej, ogródki jordanowskie i zieleń, re-

Wnioski na czas najbliższy, możliwe do wdrożenia praktycznie na bieżąco, to szkolenia dla radnych, wspólne spotkania z wymianą dobrych doświadczeń, to rozszerzenie kompetencji na niektóre dziedziny, to lepsze informowanie dzielnic, co miasto w ich rejonie robi lub będzie robić.

monty placówek oświatowych). 66 proc. wypełniających ankietę radnych dzielnicowych uważa, że dzielnice mają do dyspozycji za mało pieniędzy. 76 proc. pytanym uznało, że dzielnice mają wystarczające narzędzia do komunikacji z mieszkańcami, ale też wskazywali e-maile do mieszkańców, newsletter oraz

media społecznościowe jako atrakcyjne formy przekazywania informacji. W ankietach pojawiły się też pomysły czasu antenowego w krakowskiej telewizji dla radnych dzielnicowych oraz obowiązkowych dyżurów radnych zapisane w statucie. – Ankieta powinna zostać za jakiś czas powtórzona, a rozwinięte te jej elementy, które są możliwe do realizacji – podsumował Szczęsny Filipiak. Kilkoro obecnych na sali radnych dzielnic zwracało uwagę na fakt, że tam, gdzie miasto pokryte jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (jest ich coraz więcej) – dzielnice nie mają wglądu w to, co buduje się na ich terenie. – Dopóki są „wuzetki”, mamy jeszcze wiedzę na temat inwestycji, gdyż jako dzielnica je opiniujemy – mówiła Aniela Pazurkiewicz, przewodnicząca Rady i Zarządu Dzielnic III Prądnik Czerwony. – Wydział Architektury i Urbanistyki powinien informować dzielnice o tym, co powstanie na jej terenie na podstawie uchwalonych planów – wtórował jej Stanisław Skrzyński, radny z dzielnicy III. Uczestnicy konferencji podzielili się na dwie grupy warsztatowe – jedna dyskutowała o kompetencjach dzielnic i środkach finansowych, a druga o komunikacji z mieszkańcami oraz budżecie obywatelskim.

Na dziś, jutro i pojutrze

– Wnioski na czas najbliższy, możliwe do wdrożenia praktycznie na bieżąco, to szkolenia dla radnych, wspólne spotkania z wymianą dobrych doświadczeń, to rozszerzenie kompetencji na niektóre dziedziny, to lepsze informowanie dzielnic, co miasto w ich rejonie robi lub będzie robić. Wnioski na jutro to rozważenie wprowadzania kompetencji rozłącznych z miejskimi, tak aby tylko Rada Dzielnic decydowała o lokalnych sprawach. To sprawa przekazania większych środków na działania dzielnic, w tym uatrakcyjnienia budżetu obywatelskiego, to sprawa rozszerzania kompetencji dzielnic o dalsze dziedziny. Wnioski długoterminowe to konieczność zmian ustawowych, uelastyczniających funkcjonowanie jednostek pomocniczych w ogóle w Polsce, to zmiany ustawowe w zakresie planowania przestrzennego, decyzji budowlanych, ale przede wszystkim w zakresie udziału

mieszkańców w podejmowaniu decyzji dotyczących ich „małych ojczyzn” – podsumował konferencję Bogusław Kośmider, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa.

Kolejne, kończące cykl konferencji o dzielnicach spotkanie odbędzie się w listopadzie.

Kultura bliżej ludzi

Wybitni muzycy, grający w najlepszych orkiestrach na świecie. Śpiewacy zdobywający największe wyróżnienia. Docierają tam, gdzie kultura nie dociera, organizując koncerty m.in. dla mieszkańców Domów Opieki Społecznej. Wszystko pod opieką Fundacji „Ad Operam”. Stowarzyszenie gościło na posiedzeniu Komisji Kultury i Ochrony Zabytków.

Katarzyna Maleta-Madejska

Fundacja Promocji Kultury i Sztuki „Ad Operam” powstała w 2015 r. jako odpowiedź na potrzeby kulturalne i artystyczne mieszkańców Krakowa. Założycielkami Fundacji są: Małgorzata Stachura i Małgorzata Stabrawa. – Obie jesteśmy związane ze środowiskiem muzycznym. Od lat obserwowałyśmy rosnące zapotrzebowanie na miejsce, w którym zdolni i wykształceni krakowscy artyści będą

mogli pracować w zawodzie i zarabiać na życie. Kraków jest miastem kultury, nie zapewnia jednak wystarczająco przestrzeni zawodowej dla artystów. Zdolni wyjeżdżają więc za granicę w poszukiwaniu wakatów, choć woleliby zostać w Polsce. Nadszedł więc czas, by inicjatywa przeszła w ręce samych twórców sztuki, którzy jak nikt inny znają swoje możliwości i potrzeby. Nazwa Fundacji „Ad Operam” oznacza po łacinie „do dzieła!” – mówiła Małgorzata Stachura.

Pod opieką fundacji znajdują się orkiestra barokowa CORNU COPIAE oraz Zespół Wokalny „Ad Operam”.

W 2015 r. Fundacja podjęła się organizacji oprawy muzycznej Gradacji Uniwersytetu Papieskiego im. Jana Pawła II w Sanktuarium w Łagiewnikach w Krakowie, oprawy muzycznej wielu uroczystości ślubnych oraz pomocy organizacyjnej przy promocji i koordynacji koncertów.

Na rok 2016 szykuje się wiele dużych przedsięwzięć artystycznych, m.in. cykl koncertów: „Muzyka sakralna przez wieki – tradycja – współczesność”, koncert charytatywny dla osób starszych i niepełnosprawnych, koncert muzyki dawnej, koncert muzyki operowej oraz warsztaty dla śpiewaków.

Krakowskie chóry i zespoły są znakomitą wizytówką miasta, jednak borykają się niejednokrotnie z problemami finansowymi, a także brakiem miejsca do ćwiczeń. – Jakie mamy możliwości pomocy tym zespołom, czy miasto w jakimś stopniu może je wspomóc? – pytał radny Krzysztof Durek. Niestety Miasto nie może bezpośrednio dotować działalności chóru, jedyna możliwość pomocy to angażowanie go w przedsięwzięcia realizowane przez Gminę.

WWW.KRAKOW.PL

Od 20 lat informacje z pierwszej ręki

Głos Dzielnic

Zapraszamy do lektury najnowszych informacji o dzielnicach. Tym razem piszemy o negatywnej opinii radnych ze Starego Miasta dla nazwy skweru, przejściu dla pieszych przy ul. Chałupnika oraz kompleksie sportowym oddanym do użytku przy Szkole Podstawowej nr 97 na Klinach.

Dzielnica I Stare Miasto

Patronem skweru nie zostanie Gruzini?

Radni Starego Miasta negatywnie zaopiniowali wniosek o nazwanie skweru znajdującego się u zbiegu ulic: Halickiej, św. Wawrzyńca i Podgórskiej imieniem Szoty Rustaweliego.

Jak uzasadniają radni, o opinię wystąpił Wydział Geodezji na wniosek Niezależnego Zrzeszenia Studentów 1980. Szota Rustaweli żył na przełomie XII i XIII wieku. Urodził się w Gruzji, był gruzińskim księciem i ministrem skarbu na dworze królowej Tamar. Jest autorem gruzińskiej epopei narodowej „Witeź w tygrysięj skórze”. Poemat ten jest uznawany za jedno z największych dzieł literackich na świecie, został wpisany na Listę Pamięci Świata UNESCO. Rustaweli zajmował się malarstwem, a jego dziełem są m.in. freski w klasztorze św. Krzyża w Jerozolimie, gdzie zmarł w 1216 r. Szanując zasługi Szoty Rustaweliego, radni proponują wskazanie innego miejsca, bardziej reprezentacyjnego niż zaniedbany skwer.

Dzielnica II Grzegórzki

Konkurs pod patronatem

Rada Dzielnic II Grzegórzki postanowiła objąć patronatem konkurs na projekt obiektu rzeźbiarskiego, który ma powstać na skwerze im. Mariana Eilego. Przedsięwzięcie to jest częścią projektu rewitalizacyjnego pod nazwą „Superścieżka”, który dotyczy pasa terenów zielonych, rozciągających się pomiędzy rondami Mogiłskim i Grzegó-

wizualizacja: supersciezka.pl

rzeckim. „Superścieżka” ma scalić rozbite dotąd stosunkiem właścicielskim działki i przekształcić je w zróżnicowaną funkcjonalnie, lecz spójną formalnie przestrzeń rekreacyjną zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców i potencjalnych użytkowników tego obszaru.

Dzielnica III Prądnik Czerwony

Piesi muszą mieć przejście!

Radni z Dzielnic III postanowili wystąpić z wnioskiem do Prezydenta Miasta Krakowa oraz Zarządu Infrastruktury Komunalnej

i Transportu o utworzenie odpowiednio oznaczonego przejścia dla pieszych w rejonie skrzyżowania ulic Widnej i Chałupnika. Uchwałę podjęto zgodnie z kompetencjami Rady Dzielnic oraz w odpowiedzi na interwencje mieszkańców. W związku z tym, iż przy ul. Chałupnika chodnik jest tylko po jednej stronie, dzieci chcące dostać się do placu zabaw muszą przejść na drugą stronę ulicy. W ostatnich latach w związku z intensywną zabudową blokową na tej ulicy znacząco zwiększył się ruch, co doprowadza do wielu niebezpiecznych zdarzeń z udziałem dzieci.

Dzielnica X Swoszowice

Kompleks sportowy jakich mało!

Do Szkoły Podstawowej nr 97 na Klinach uczęszcza ponad 700 uczniów – to jedna z największych placówek edukacyjnych w Krakowie. Od początku obecnego roku szkolnego uczniowie podstawówki korzystają z nowego kompleksu sportowego. Składa się on z czterech

foto: Mateusz Żuk

obiektów: dwóch boisk ze sztuczną nawierzchnią, 60-metrowej bieżni i skoczni w dal. Kompleks służy uczniom podczas lekcji wychowania fizycznego i zajęć świetlicowych. Tegoroczna inwestycja jest dopełnieniem zbudowanego wcześniej boiska trawiastego do piłki nożnej i dwóch placów zabaw. Kompleks sportowy przy szkole na Klinach został sfinansowany z budżetu Rady Dzielnic X, całkowity koszt tej inwestycji wyniósł 800 tys. zł.

Uroczyste otwarcie nowych obiektów sportowych nastąpiło podczas mistrzostw szkoły – rozegrano zawody w siatkówce, koszykówce, piłce nożnej, skoku w dal i biegach.

Przebieg inauguracyjnej wstęgi dokonali: zastępca Prezydenta Krakowa ds. Edukacji i Sportu Katarzyna Król, dyrektor SP 97 Maria Madej, przewodniczący Rady Dzielnic X Maciej Nazimek oraz uczniowie. Obecni byli także przedstawiciele Rady Rodziców SP 97, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa Bogusław Koźmider i Członek Zarządu Województwa Małopolskiego ds. Edukacji Grzegorz Lipiec, który powiedział: „Współpraca Rady Dzielnic X z władzami miasta to wzorcowy przykład funkcjonowania lokalnego samorządu, który owocuje wieloma inwestycjami bardzo potrzebnymi dla mieszkańców. Przewodniczącemu Maciejowi Nazimkowi i dyrekcji szkoły gratuluję wybudowania nowych boisk, a uczniom życzę dobrej zabawy i rozwijania sportowych talentów”.

Wcześniej z dzielnicowego budżetu sfinansowanych zostało wiele innych prac w tej placówce – m.in. przebudowa piwnic na harcówkę, osuszenie budynku szkoły i odwodnienie przyszkolnego terenu. Zaplanowane są już kolejne prace: remonty zewnętrznych toalet i utwardzenie miejsc parkingowych.

Zwierzynieckie impresje

Zwierzyniec i Półwie Zwierzynieckie obrosły legendą. Jest to zasługa m.in. Jerzego Harasymowicza i zwierzynieckiego barda znanego jako Makino. O miejscach tych pisali też i inni, w większości były to jednak wspomnienia „kraju lat dziecińczych” – Półwie i Zwierzyniec nadal więc czekają na rzetelną, opartą na źródłach monografię.

Michał Kozioł

Jej autorem mógłby być jednak tylko ktoś, kto nie zbierał kasztanów na alei Waszyngtona, nie spacerował z dziewczyną po ul. ks. Józefa i nigdy nie przekroczył progu Baru Na Stawach. Jednym słowem – zagwarantowałyby bezstronność i brak sentymentu. Tylko ktoś taki mógłby z czystym sumieniem opublikować wszystko, co udałoby mu się wygrzebać ze starych roczników gazet i papierów spoczywających w czeluściach archiwów. A można tam znaleźć rzeczy naprawdę niezwykle, czasem wręcz zdumiewająco aktualne. Dziś – zdaniem wielu – ogromnym problemem jest krakowski smog. Tymczasem już przeszło sto lat temu „trujące wyziewy” utrudniały życie mieszkańcom Półwsia. Mało kto dziś pamięta, że oprócz słynnej wytwórni octu i musztardy, działającej przy ul. Królowej Jadwigi, a więc już na Zwierzyncu, podobny zakład – ale zdecydowanie mniejszy – działał na Półwsiu, przy ul. Lelewela. Ślad po jego istnieniu oraz szkodliwej działalności zachował się w krakowskim Archiwum Narodowym. Trzeba go szukać w teczce opisanej słowami: „Fabryka octu i musztardy. Sprawa: smrodzi, hałasi (!) i grozi niebezpieczeństwem ognia”. Rzeczywiście

owa wytwórnia – a prowadzili ją dwaj wspólnicy, panowie Skaza i Kowalewski – musiała być uciążliwa dla sąsiadów, skoro liczne grono mieszkańców ul. Lelewela zwróciło się z apelem do władz gminnych o zamknięcie lub przynajmniej zmodernizowanie zakładu. W stosownym piśmie czytamy m.in.: „Z fabryki tej, której motor jest pędzony surową ropą naftą, wychodzi ponad dach jedno metrowa żelazna rura, która z tego motoru i surowej ropy wyziewa zatruwającą atmosferę”. Zakład mieścił się w parterowym budynku krytym gontem, który na początku wieku XX był już rzadkością nawet na odległych przedmieściach Krakowa. A wiadomo, że taki dach do ognioodpornych raczej nie należy. Trzeba przyznać, że władze gminne potraktowały sprawę poważnie i powierzyły jej zbadanie osobie troszczącej się o zdrowie swoich obywateli, czyli doktorowi Bolesławowi Komorowskiemu.

Regulacja utopiona w bagnie

Miejscem obrosłym legendą – i to nie tylko za sprawą słynnego baru – jest pl. Na Stawach. Tymczasem był czas, kiedy ów „akwen wodny” – zwrot używany przez miłośników „nowomowy” – był prawdziwym utrapieniem dla okolicznych mieszkańców. Potwierdza to pochodzący z 1908 r. oficjalny dokument „zwierzchności gminnej” Półwsia Zwierzynieckiego. Zdaniem radnych, wszystkiemu winna była regulacja Rudawy, której główne i wówczas już jedyne koryto odsunięto od miasta i ujęto w wały. Przy okazji tych robót zlikwidowano wszelkie odwieczne młynówki i rowy zasilające stawy. Jednym z nich była struga zasilająca staw Panien Zwierzynieckich. We wspomnianym wyżej piśmie Rady czytamy: „Przez odcięcie dopływu wody z Rudawy do znajdującego się tu stawu o dnie przeszło o metr niższym od rowów odpływowych wytworzyło ze stawu bagno parumorgowe, którego woń rozchodzi się w promieniu kilometrowym. W ten sposób większą część gminy zabagniono, na czym cierpią studnie, a co powoduje u mieszkańców wypadki tyfusu brzuszego”. Nie były to jedyne negatywne skutki regulacji Rudawy. W tym samym piśmie czytamy: „Nadto przez dowóz drogami gminnymi materiałów potrzebnych do budowy regulacyjnych, a więc brusów i szutru, tudzież śmieci i różnych odpadów z miasta Krakowa gwoźli zasypiania krytycznego stawu, budowa regulacji Rudawy zniszczyła nam drogi na długości 700 metrów. Staw i ulice stanowią teraz jedno bagno. Taki to obraz przedstawia nasza gmina, brakłoby słów ujemnych do przedstawienia”.

Tak na marginesie warto przypomnieć, że owe wywożone z miasta „śmieci i różne odpady” nie tylko zasypały stary staw, ale także zdecydowanie podniosły teren Półwsia. Przez lata jedynym wspomnieniem dawnych czasów było obniżenie terenu obok kilku kamienic przy ul. Stachowicza. Dziś nie ma po nim śladu. Nowi właściciele bez sentymentu zasypali relikw starożytności – przez niektóre autorytety cenionego – „krajobrazu kulturowego”.

Zwierzynieckie centrum handlowe

Rzecz jasna dawne przedmieście to nie tylko plac, który zresztą przez wiele lat – już w 1904 r. władze gminy podjęły inicjatywę założenia na tym miejscu targowiska – sposobił się do przyjęcia funkcji centrum handlowego dzielnicy. Nie znaczy to jednak, że na Półwsiu nie było handlu. Funkcjonowały tutaj liczne sklepy. Ich dość dokładny opis zawdzięczamy sprawie, która zbulwersowała tutejszych radnych we wrześniu 1906 r. Otóż gmina otrzymała wówczas pismo – nosiło ono datę 15 września – w którym c.k. starostwo krakowskie stawiało „zwierzchności gminnej w Półwsiu Zwierzynieckim” bardzo poważne zarzuty. Starosta nie bawił się w żadne grzeczności, ale bez ogródek pisał: „Doszło do mej wiadomości, że Zwierzchność gminna z powodu karygodnego niedbalstwa nie uczyniła zadość tutejszemu poleceniu z dnia 6 sierpnia 1906 L.20105, a mianowicie nie zarządziła wyczyszczenia i uporządkowania sklepików: Chaima Holendra L. 64, Szymo-

foto. Bogusław Świerżowski

Piękna Aleja Jerzego Waszyngtona na Zwierzyncu stanowi jeden z zabytków Krakowa

na Szpicla L. 27, Chesla Klapholza L. 73, Kaili Rottblum L. 26, Chewy Post L. 43, Feigli Rottfeld L. 24 i Chaima Sigmana”. Owo tajemnicze „L” to numer domu, w którym mieścił się sklep.

Cała ta przykra i dla Rady, i dla miejscowego kupiectwa sprawa zaczęła się od wizyty żandarma. Gmina miała swojego policjanta, do którego obowiązków należało między innymi dbanie o porządek, ale najwyraźniej starostwo uznało, że musi się włączyć w tę sprawę. Delegowano więc żandarma, który obszedł miejscowe sklepiki i stwierdził, że panuje w nich wielki nieporządek. Podłogi były zaśmiecone, worki z mąką i kaszą stały bezpośrednio na podłodze, a nie na drewnianych podstawach, na ścianach i sufitach wisały pajęczyny, wszędzie panował brud. Żandarm spisał stosowne notatki, które drogą służbową przekazano starostwu. Rzecz jasna, wszyscy wymienieni w piśmie kupcy twierdzili, że zarzuty są absolutnie bezpodstawne. Zgodzili się jedynie z obecnością słomy i siana na sklepowych podłogach, ale jednomyślnie podkreślali, że nanieśli je tam okoliczni włościanie dokonujący zakupów. Władze Półwsia nie mogły jednak bagatelizować sprawy, zwłaszcza wobec tak stanowczych żądań c.k. starostwa. Ukarano więc wszystkich kupców grzywną, ale niezbyt wysoką.

Nie za każdym mundurem panny sznurem...

Żandarmi generalnie nie cieszyli się sympatią mieszkańców Półwsia. Zdarzyło się kiedyś, że jeden z tych stróżów prawa i porządku

oskarżył właściciela szynku, iż ten wbrew obowiązującym przepisom nie zamknął lokalu o godzinie dziesiątej wieczorem. W obronie szynkarza stanął jednak policjant gminny, który zeznał, że to on, skończywszy służbę, wszedł do zamkniętego już lokalu i będąc zmęczonym oraz spragnionym, poprosił o szklanekę piwa. Zmusił więc w ten sposób szynkarza do przekroczenia przepisu. Podane piwo wypił szybko i opuścił lokal tylnymi drzwiami, a więc żandarm rzeczywiście mógł odnieść wrażenie, że szynk jest otwarty i jego właściciel czeka na spóźnionych klientów.

Żandarmi nie byli jedynymi ludźmi w mundurach, jacy pojawiali się na Półwsiu. Przy ul. Zwierzynieckiej, między dwiema przecznicami, czyli dzisiejszymi ulicami Syrokomli i Włóczków, znajdowały się kiedyś koszary kawalerii. Dzielni cesarscy ułani – jeżeli wierzyć krakowskiej prasie z końca XIX stulecia – byli prawdziwym utrapieniem okolicznej ludności. Trzymani w srożej dyscyplinie pragnęli po przekroczeniu bram koszar zażyć swobody. „Głos Narodu” pisał wręcz: „Ułani stojący załogą na Zwierzyńcu, nie od dziś są postrachem spokojnych mieszkańców ul. Zwierzynieckiej i Półwsia Zwierzynieckiego. Nie ma bowiem takiego miesiąca, w którymby się nasza lekka kawaleria czemś nie odznaczyła”. Każde doniesienie o wybrykach „dzielnych synów Marsa” kończyło się retorycznym stwierdzeniem. „A cóż na to komenda?”.

Kalendarium krakowskie

28 września

1912 – w biurze Związku Ekonomicznego Urzędników, Profesorów i Nauczycieli w Krakowie członkowie mogą tanio nabyć bieliznę, krawaty, rękawiczki oraz asygnaty na węgiel.

29 września

1911 – Galicyjski Związek Wierzylieli ogłasza, że pani Berta Triller prowadząca skład towarów bławatnych znajduje się w trudnościach pieniężnych.

30 września

1981 – wiceprezydent Eugeniusz Janczarzski poinformował uczestników narady zwołanej przez prezydenta Gajewicza, że „znacznie poprawiło się zaopatrzenie w ryż, mąkę, kaszę, cukier, warzywa oraz ziemniaki”.

1 października

1394 – biskup krakowski Piotr Wysz wprowadza zwyczaj, aby dzwony kościelne odzywały się codziennie „rano po trzykroć przed mszą solenną”.

2 października

1912 – aresztowano Henryka Meiselsa i Chaima Kanarka, kelnerów z zawodu, którzy korzystając z chwilowej niedyspozycji gościa, skradli mu 3000 koron.

3 października

1959 – umiera Stanisław Pochwalski, malarz i konserwator, jego dziełem było między innymi odnowienie „Tańca śmierci” w kościele Bernardynów, cudownego krucyfiksu królowej Jadwigi oraz tryptyku Hansa Dürera w kaplicy Zygmuntowskiej.

4 października

1896 – w „Nowej Reformie” zamieszczono ogłoszenie budapesztańskiej firmy Kerl, która za 70 centów wysłała 25 fotografii „cudnych wiedeńskich piękności”.

5 października

1982 – „Dziennik Polski” donosi: „Od czytelników odebraliśmy alarmujący sygnał, że w magazynach WSS »Społem« w Krakowie rozpleniły się pasożyty zbożowe”.

6 października

1906 – Harry Frommer oferuje prawdziwą angielską męską bieliznę, adres: ulica Grodzka 9.

7 października

1912 – „Czas” z oburzeniem donosi o szkodliwych znachorskich praktykach Michała D., organisty jednej z krakowskich parafii.

8 października

1914 – krakowska policja otrzymuje anonimowy list donoszący, że „D. Schreiber rzekomo poddany angielski, modniarz i właściciel towarów modnych dla pań przy ul. Floriańskiej, prowadzi ustawicznie jakieś konszachty z obcymi i tutaj nieznanymi osobami, i że zbyt często wyjeżdża z Krakowa w niewiadomym kierunku i celu”.

9 października

1932 – arcybiskup Adam Sapieha święci kamień węgielny pod nowy kościół na Dębnikach.

10 października

1956 – „Dziennik Polski” donosi: „Na rogu ulicy Stalina i Bitwy pod Lenino, gdzie ma zostać zbudowany nowoczesny Dom Turysty, ekipa pracowników Geoprojektu pod kierunkiem inż. A. Rychlika i J. Brzozowskiego przeprowadzała ostatnio badania geologiczne w celu ustalenia nośności gruntu”.

11 października

1888 – po Krakowie krąży plotka, jakoby znana aktorka i pisarka Gabriela Śnieżko-Zapolska miała sobie odebrać życie w Piotrkowie.

KRAKÓW

Jacek Majchrowski
Prezydent Miasta Krakowa
zaprasza na

3. PZU CRACOVIA PÓŁMARATON KRÓLEWSKI

16 PAŹDZIERNIKA 2016
START I META:
TAURON Arena Kraków

14-15.10 **Mistrzostwa Świata**
w Karate Tradycyjnym
Kraków Orleń 2016

15.10 **Sushi Party**

ZAPISY NA:

www.pzucracoviapolmaraton.pl

ORGANIZATOR

SPONSOR TYTULARNY

PARTNERZY

PATRONI MEDIALNI

KRAKÓW

jacek majchrowski
prezydent miasta krakowa
zaprasza

24-30.10.2016

intensywność

sofija andruchowycz
eleanor catton
michael cunningham
artur domostawski
richard flanagan
michel faber
géza röhrig
eustachy rylski
samar yazbek

CONRAD FESTIVAL

największy festiwal literacki
w europie środkowej

www.conradfestival.com
znajdź nas: #conradfestival

ORGANIZATORZY:

kbf★

WSPARCIE:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

dofinansowano
ze środków Ministra
Kultury i Dziedzictwa
Narodowego

NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA

KRAKÓW |

MIASTO TWOJEGO ŻYCIA TU MIESZKASZ, TU ZŁÓŻ PIT

JUŻ DZIŚ POMYŚL O ROZLICZENIU PODATKU PIT W KRAKOWIE!
WWW.KRAKOW.PL/PODATKI

PATRONI MEDIALNI

WWW.KRAKOW.PL

DWUTYGOODNIK MIEJSKI
KRAKOW.PL